جەنگ/تیرۆری جیهانگیری ئیمپریالیستەکان و رێ و ئۆرگی رزگاریخوازی مەدەنیکانی!

سەلام عەبدوڵا

رزگاوت نیە لە سەردەمی جیهانگیری سەرمایەی دارایی و بازار سەپاندنی بژاردەی ئابووریەکەی(لیبرالیزمی نوێ) دوو دیاردەی لەبەرچاو بەجیهانی دەبن(1-رووتە تیرۆریستە ئیسلامیەکان لە رۆژهەلاتی ناوین دەستی باڵایان دەبێت و بە(هەرشە لە ئاسایشی جیهانی)باسدەکرێت. سوپاس بە نعوم چۆمسکی و چەندین ئەندامی کۆنگریسی ئەمریکی کە بە ئاشکرا رایانگەیاند(قاعیدە و داعش بەرهەمی سیاسەتی ئەمریکییە. 2- رزگاریخوازی کۆمەڵگای مەدەنی) و پێکەوە جیهان بەرەو نائارامی و عەسکەرتاری و جەنگ و تیرۆر دەبەن.
لێرە پێیامنێرانی بەسنوور وەك رزگاریخوازێکی" باڵایەن" بە رۆژنامەنووسان دەناسرێت، بەڵام بەراستە باڵایەنن و تاقە خەمیان ئازادی کاری رۆژنامەگەریە؟
لە وتارێکی (یان مایە) لە سایتی (ئەمریکا 21لە 4/5/2010)هاتووە: لە رابردوودا رزگاریخوازە ناحکومیەکان وەك رزگاریخوازی پێیامنێرانی بەسنوور و رزگاریخوازی مافی مرۆڤی ئەمریکی(HRW) پێش هەموو شتێك هەرشیان بە حکومەتە پێشکەوتنخوازەکان دەکەن، بەڵام هەمان کات لەبەردەم پشلکردنی مافی مرۆڤ لەلایەن حکومەتە هاوپەیمانەکانی رۆژئاوا وەك کۆلۆمبیا، مەکسیکۆ و تورکیا بێ وریایی وە هێویست دەردەبڕێت. ئەم رزگاریخوازە بە دوژمنانی ئازادی میدیا دەڵێت(دەندەن)، بە نموونە لە کۆلۆمبیا بە سەرۆك ئۆلڤارۆ ئۆریبی نا، بەڵکو بە چەکدارە شوعیەکان(FARC) دەڵێت(دەندەن)و بەدەنگی هێدەبژێرێت لەبارەی بارودۆخی کارساتئامێزی سیسیوئیکۆنامی زۆربەی خەڵکی وڵاتەکە.)
ئەم رزگاریخوازە وەك زۆربەی رزگاریخوازەکانی"کۆمەڵگای مەدەنی" لە وڵاتە جۆربەجۆرەکان لەلایەن وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا یان ملیاردێرەکانەوە وەك (جۆرج سۆرۆس)وە بە مەرجی خزمەتکردنی ئامانجەکانیان پشتیوانی دەکرێن. سۆرۆس بە نموونە وەك لە رۆژنامەی(فراتاگ) هاتووە: کملیاردێر سۆرۆس بڕگای جامبازی دارایی لە دژی وڵاتاندا، دەوڵەمەندو بەناوبانگ بوو.لە1992 کاتی کێبرکێکی لەگەڵ (فوند) کرد، ئۆژنەی بانقی بریتانیای کرد

شکاند و نزیکەی یەک ملیارد دۆلار قازانج کرد. ئەو بڕە پارەیە لە گیرفانی هاوڵاتیانی بەریتانی دەرکرا…هەروا لەگەل ڕۆبۆتی ڕووسیش بەهەمان شێوە…سەرەس لەپشت بەناو" شەرشی ڕەنگاوڕەنگ" بوو وەک شۆشی گواتە لە جۆرجیا، شۆشی پرتەقاڵی لە ئۆکرانیا و شۆشی نەرگس لە قیرغستان) و ئەمڕۆش وەک چالاکترین و گەورەترین کۆسایەتی بە دوژمنایەتی ڕووسیا بژمەردرێت.
پیتر شۆل-لاتور لە کتێبەکی(Russland im Zangriff، 2007) بە وردی باسی پەیوەندی سەرەس و ڕێکخراوی گۆشەپەدانی ئەمریکی یان دۆزگای نیشتمانی دیموکراسی دەکات و چۆن پێکەوە ملیونان دۆلاریان تەرخان کرد بۆ فشاری ڕاگەیاندن و بۆ ملیوانان بۆیاننامە، نامیلکە و تەرخانکردنی کەناڵی تەلەفزیون و ڕادیو یان بۆ خولی فێرکردنی ناوەندی هەرشی چەکدارانە(لایەن خودی جۆرج سەرەس) و ڕێکخراوەکی(Open Society Fundation- دۆزگای کۆمەگەی کراوە).

لە بەدواچووننکی ڕۆژنامەی(یونگە ڤێت) کە لە ڤیکیپیدیا بەاوکراوەتەوە لۆژەرناوی(کە دارایی پەیامنێرانی بەسنوور دابیندەکات؟ سەرەس و پشەسازی چەک؟ هاتووە: پەیامنێرانی بەسنوور لایەن موەتی ملیاردێری ئەمریکی(جۆرج سەرەس)وە پشتیوانی دارایی دەکرێت، بە ملیونان دۆلار پشتیوانی لە سەندیکای سەلیدارنەی پەلەنی دەکرد و بەهەمان شێوە ڕێکخراوی(NED)ئەم کارەی دەکرد. هەروا پشتیوانی لە خاوەن لایەن خاوەن چەکسازی فەرەنسی سیرجی داسولت و کەمپانیای فیفیندی و ملیاردێر فرانکسەس پینوالت.
ئەم ڕێکخراوە لە ڕەساکانی هەل قەستنەوەی بەنەکان دەرنەچووە. بەهەی سیاسەتی شۆئەنگیزی ناتە لە دژایەتیکردنی ڕووسیا و وەک بەشەک لە هەوڵی زیندووکردنەوەی جەنگی سار و گەرمکردنی بازاڕی چەکسازی و کەشوهەوای ملیتاریستی لە دنیا، بەبەنەی وەرزشکاری لە(سەشی)ساڵی 2014، هاوشانی ڕێکخراوی مافی مرۆڤی ئەمریکی دەست کرد بە هێرش لە سەر ڕووسیا و بە(خراپترین بارودۆخی مافی مرۆڤ لە ڕووسیا لە دێیان ساڵی ڕابردوو).
(لی مەند دیبلەماتی) لە مانشکی مانکی 7/2007نووسیویەتی(دارایی پەیامنێرانی بەسنوور لایەن- نید، سی.ئای.ئی-و حکومەتی ئەمریکی دابیندەکرێت) هەر لەم وتارشدا ئاماژە بە پرسیارێکی گۆڤاری(Blauer Bote Magazin)دەکرێت(ئایا پەیامنێرانی بەسنوور بەشکی نەپچراون لە هەزی ڕۆژنامەنووسانی ناتە؟) و لە سایتی (ترەند ئۆنلاین)یش وتارێکی نووسەر(ernard Schmid)لە مانگی 6/2016باوکروەتەوە و تێدا هاتووە: سەرکی پەیامنێرانی بەسنوور (ڕەبیرت مینراد)لە 2014بە پشتیوانی حزبی ڕۆگزپەرەست(بەرەی

ناسیونال) هەبژێردرا و بوو بە پارێزەری شاری(beziers). لە 27،28 و29/5/2016 حزب و نزیکەی 2000ئەندامی لایەنە راستڕەوەکانی فەرەنسا لەم شارە کەبوونەوە بە کارکردن لەسەر بەرنامەی 51خاڵ بە دامەزراندنی بزووتنەوەکی نوێ بەناو(متمانەت هەبێت بە داواکردنی مافەکانت). لە خاڵە گرنگەکانیان بە نموونە(هەڵوەشاندنی 2رۆژنامەیی بەجگە لە هاوڵاتیە ئەروپییەکان و هەڵوەشاندنی مافی بێبەکگەیشتنی ئەندامانی خێزانە پەنابەرەکان، قەدەغەکردین مافی مانگرتن، درێژکردنی کاتی کارکردن و دواخستنی تەمەنی خانەنشینی لە 62ساڵ خزمەت بە 65ساڵ خزمەت، کار و خانوو یەکەمجار بە فەرەنسییەکان، …هتد.
دیارە ساڵی 2007، ساڵکی ڕەش بووە بە ڕەکخراوی(پەیامنەرانی بێسنوور). ئیلکە گرەس و ئیکارد زیکر لە 3/2/2007 وتارە بەناودەکنەوە بەناوی(ئەرکی بەگەوچاندن: پەیامنەرانی بێسنوور پارە لە ئەمریکا وەردەگرن) لە ڕۆژنامەی (یونگە ڤۆت، 1/8/2007)و دەنووسن: لە شەوی27/5/2007کەناڵی کەرتی تایبەتی(RCTV)لە پەخشکردن ڕاگیرا، نوێنەرانی ڕەکخراوی پاریسی بە پاراستنی مافی مرۆڤ(پەیامنەرانی بێسنوور)لە نووسینگەی کەناڵەکە لە کاراکاس بوون)
ئەم دوو نووسەرە بە ڕوونی خزمەتکاری پەیامنەرانی بێسنوور بە سیاسەتی ئەمریکی و هەزە ڕاستڕەو و کۆنەپارێزستەکان ڕوونتر دەکەنەوە: (بەجگە لە فەنزویلا، کوبا لە فەکەسی ئەم ڕەکخراوەیە: کوبا بە گوێرەی ڕاپۆرتەکیان لە 2007ی ئەم ڕەکخراوە پاریسییە دەنووسن>>دووهەم زیندانە بە ڕۆژنامەنووسان لە جیهان<ستەپ، ستەپ!

ئەمڕە هەواڵەك لە سایتی ئاوێنە و ڤیدیویەك لە یوتوبم بینی، تێدا ڕەکخراوی(ستوپ دژە گەندەڵی بە هاوکاری ڕەکخراوی ئەمریکیNED)بەبەنەی بەهاوکردنی دوا ڕاپۆرتی ساڵانەی پێژەکیان(بەهەڵزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا لە هەرەمی کوردستان)، خەڵاتیان دابەشکرد. وەك لە هەواڵەکە هاتووە(لێنۆ 22میدیای لەسەر دەسیەی گەندەڵی، ئاوێنە بە پلەی یەکەم دیاریکردووە). لێرە دووبارە پرسیار هەیە: کە لە پشت سەرنووسەری گۆڤار و ڕۆژنامە و ڕەکخراوە مەدەنیەکان ڕاوەستاوە؟ ڕۆژنامەنووسەکان چی دەکەن لەلای قونسولی ئەمریکی لە کاتێکدا ڕۆژنامەنووسە ئەمریکییەکان و ئەمنستی ئینترناسیونال و چەندی ڕەکخراوی تر حکومەتی ئەمریکی بە پێشلکاری مافی ئازادی ڕۆژنامەگەری و تاك تەمەتبارەکەن؟! بە نموونە(وەزارەتی دادی ئەمریکی جاسووسی لەسەر پەیوەندییە تەلەفەنیەکانی ئاژانسی AP

دەکەن-14/5/2013) بەچی هیچ ڕەخنەیەك ئاراستەی سیاسەتی تیرۆریستی هاوپەیمانان ناکەن بەڵام خۆریك دوورگەیەکن(کۆریای باکوور)کە دژیان ساڵانە خەرجی هەواڵەکی نازانێت؟ بەچی باسی ڕژێمی ئەمریکی ناکەن لە دامەزراندن و بەهێزکردنی قاعیدە و داعش بەڵام وەك(...) دژرژێنەوە بەسەر شوعیەکان؟!
بەهەی جەهلەوە بێت یان بە هوشیاری، زۆرێك لە ڕۆژنامەنووس، نووسەر و ڕەکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی کاری جۆاشکاری قیزەون دەکەن و(خەرجی وەردەگرن)لە ڕەکخراوگەلێکی گەندەڵ، ئاژاوەچی کە جەنگ و تیرۆر لەجیهان بەاودەکەنەوە و هەرگیز بەڵایەن نین و ڕەکخراوی ئەمریکی(National Endowment for Democracy)کە کورتکراوەکەی(NED)ە وەك نموونە دەهێنمەوە و چەن بەشکە لە (تینك-تانك) و پاشان ڕەکخراوێك لە چوارچێوەی ستراتیژی سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا و دژایەتی کۆمونیزم دەکات:
ئەگەر ستافۆر سۆبەری (سی ئای ئەی)یە، ئەوا NED ڕووی یاسایی و دارایییەکەیە. ئەگەر هەر کەسەك گومانی هەبوو لەوەی کە ئاژاوەکان لە فینزویلا ئەمریکای لەپشتەوەیە، ئەستا ئەو گومانە ڕەویەوە: گەورەترین ئاژانسی جیهانی(AP- لە 1848وە دامەزراوەو ئەستا 280 نووسینگەی هەیە لە جیهان) بەگەی بەاوکردەوە لەسەر ئەوەی وەزارەتی دەرەوەو و(NED) لە ساڵی 2013 بەی 7،6ملیون دۆلار بە گروپە ئۆپۆزیتسیونەکانی فینزویلایان خەرجکردووە. دوو کەسایەتی گەورەی ئۆپۆزیتسیون(لیونارد لەپیتس و ماریا کۆرینا ماچودا) لە فەبروەری ڕابردوو لە هەمووان زیاتر بانگەوازیان بە تۆندوتیژی دەکرد بە ئەوەی دەسەاتی مادورە بەوخەنن, پەیوەندی بە جاسوسەتی بە ئەمریکاوە هەیە. NEDو ئاژانسی جیهانی ئەمریکی بە گەشپەدان(USAID) بە پارەکیان گەیاندەتە حزبی(Primero Justici)و حزبی(Voluntad Popular) و ڕەکخراو ناحکومی(Sumate).
لە وتارەکەی ڕۆژنامەی گرانمای حزبی شوعی کوبا بەناوی(ئەمریکا خەرجی تۆندوتیژیەکان لە فەنزویلا دەدات) ئەم زانیارییەش هاتووە: (حکومەتی پەلیقی ڕەکخراوی گەشپەدانی ئەمریکی(USAID) لە وەاتەکەی دەرکرد بەهەی کارکردنی بە لەناوبردنی حکومەت و هاوکات حکومەتی ئیکوادەریش پشتیوانی دارایی ڕەکخراوی ناوبراوی قەدەغەکرد بە پەڕۆکان لە وەاتەکەی.

NED چییە و کە دایمەزراندووە و سەرکی بووە؟
بە مەبەستی لەناوبردنی"ئیمبراتۆریەتی شەە- مەبەستیان یەکەتی سوڤەت" وەك خاڵی دەستپەکی دژگا هەواگریەکان(cia ئەمریکی و IM16 ی بریتانی و ASAS ی ستڕالی)، ڕۆناڵد ریگان لە 1982

ڕێکخراوەی(NED) ی دامەزراند و لە لەندەنەوە رایگەیاند. ئەم ڕێکخراوە هەر کەمەیەکی یاسایی ئەمریکی نیە یان تەنها ئامرازێکی وەکالەتی هەواڵگری مەرکەزی، بەڵکو دەزگایەکی هاوبەشە لەبەرژەوەندی هەواڵگری ئوستڕالیا و بەریتانیاش کاردەکات، بۆیە ریگان لە لەندنەوە ڕاگەیاند.
بە ئاوەی ڕاستیە بشاردرێتەوە، ڕێکخراوەکە داوای لە هاوپەیمانەکانی کرد ڕێکخراوی هاوشێوەی خۆی دامەزرێنن، بەم شێوەیە دواجار کۆنگرەی 1988 ڕێکخراوی(ناوەندی ماف و دیموکراسی)دامەزراند و کار لەسەر هایتی دەکرد و پاشان بایەخی بە ئەفغانستان دا. بەهەمان شێوە بریتانیا لە 1991 دەزگای(ویستمنستر بۆ دیموکراسی)دامەزراند و بواری کارکردنی بۆ ئەروپای ڕۆژهەڵات تەرخانکرد.
کاتێ کۆنگرەسی ئەمریکی لە 22/11/1983دەنگی بۆ دامەزراندی(نید)دا، نیازانی پێشتر بۆ نهێنی بوونی هەبووە بۆ گۆڕینی ڕێنمایەکانی سەرکایەتی. ئەم بڕگەنامەیە فەرمانی لابردنی نهێنی باش دوو دەیە لەسەر دەرکرا و کاروباری"دیبلۆماسی گشتی" ڕێکدەخست.
نووسەری فەرەنسی(تیری میسان- بەرپرسی سایتی ڤۆلتیر-) لە وتاری(نید ڕووخساری یاسایی cia)ە، پرسیار دەکان:
ئایا دەکرێت هنری کیسنجەر بەڕێوبەری(NED) نوێنەری کەمەگەی مەدەنی بێت؟
کاروبارەکان بەو شەفافیەتە نەبوو، چونکە هەموو کارمەندە گەورەکان کە پلەی ناوەندیان هەبوو لە ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی ئەمریکی، بەڕێوبەری (نید) بوون، بە نموونە وەك(هنری کیسنجەر، فران کارلوتشی، بیرژنسکی، بول وولف ویتز) کە بە گومان وەك کەسایەتیگەلی خەباگەری ئیدیال لە پێناوی دیموکراسی نارێنە مژووەو، بەڵکو وەك شێتانگەلی تۆندوتیژی.
دارایی(نید) بە جیا گفتوگۆی لەسەر ناکرێت، چونکە ڕێنمایی وەردەگرێت لە ئەنجومەنی ئاسایشی قەومی بۆ جێبەجێکردنی ئۆپیراتسیونی بەرفراوان لێنوان ئاژانسە هەواڵگرییە جیاوازەکان و پارەکان لە(ئاژانسی یارمەتی جیهانی)دەگوازێتەوە بەبێ ئاوەی ئاو بڕۆ پارانە لە حیسابەکەی دەربکەوێت تا نەخرێتە چوارچێوەی حکومی.
هەروا (نید) پارە لە cia وەردەگرێت پاش ئاوەی بەرگای کارتی تایبەتەوە سپی دەکرێتەوە لەلایەن دەزگای سمیت ریتشاردسون، دەزگای جۆن م. اولاین یان دەزگای هاری برادلی.
بە نموونە ئەمریکا نزیکەی یەك ملیارد دۆلاری خەرج کردووە لەسەر حزبە سیاسیی و کەمەکان لە وڵاتێکی بچووك وەك کە دانیشتوانەکەی 4 ملیۆن کەس تێناپەڕێنێت وەك لوبنان. وەزارەتی دەرەوە

و(نید)نیوی ئەو پارەیە کە تەرخانکرابوو بۆ لوبنان خەرج کرد و نیوەکەی تریشی cia بەنهێنی خەرجی کرد.
لە ساڵی 2003 و بە بۆنەی 20ساڵە دامەزراندنەوە، نید هەستا بە پیشاندانی سیاسی گشتی چالاکییەکانی و دەرکەوت خەرجی زیاتر لە 6000 ڕێکخراوی سیاسی و کۆمەڵاتی لە وڵاتانی جیهان لە ئێستاگرتووە و دامەزراندنی چەندین دەزگا و ڕێکخراو بە خۆی گەیاندووە وەك سەندیکای(سەلیدارنە) لە پۆلۆنیا، میساقی 77 لە چیکۆسلۆڤاکیا و اتبور لە سربیا و رادیوی 92 و ڕۆژنامەی ازلوبوجنج لە یوگسلافیای جاران و زنجیرەیەك لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنی"سەربەخۆ" لە عیراق.
NED رووی تری ڕوخساری موخابەراتی ئەمریکیە بۆ لەناوبردنی شوعییەت لە کیشوەری ئاسیا. ئەم تەمەتەك نیە بخرێتە ئێستای ئەم ڕێکخراوە، کردەوە و ڕەفتار و پەیوەندی و ئەرکەکانی پیشانی دەدات بەشکی ترسناکە لە سەپاندنی وەحشیگەری لە جیهان:
– ڕێکخراوی فەرانسی UNI کۆنەپارێزست کە لە دژی بزووتنەوەی خوێندکاران لە 1968دامەزرا، پشتیوانی دیکتاتۆر و گەندەڵکانی ئەفریقای دەکرد. ساڵانە بە نموونە لە 1984-1985بۆی 575هەزار دۆلار لە نیدەوەرگرت. ئەم زانیاریە لە ڕۆژنامەیی(لیبراتسیون) بڵاوکرایەوەو کۆتایی بەو گەندەییە هێنرا. نید لە دژی بەشداری حزبی شوعی فەرانسی لە حوکمەانی بە ملیونان دۆلار پشتیوانی لە ناسیونال فرەند و ئەوانی تر کرد.
– لەسەرەتای هەشتاکاندا تینك تانکی شەرنگیزی و فراوانخوازی سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا بوو. ئەرکە سینترالەکەی بریتی بوو لە هەرشکردن بە سەر حکومەتە مارکسیەکانی ئەمریکای لاتین وەك حکومەتی ئیل سلڤادۆر و حکومەتی ساندنستیەکان لە نیکاراگوا و هاوکات پشتیوانی لە حزبی کرستیانە دیموکراتەکان لە شیلی کرد کە کودەتای ژەنەڕاڵ بینوشیتی لەکەوتەوە.
– لە پشکنینی نووسینگەی نید لە قاهیرە بۆگەنامەی زۆریان دەستکەوت بە ئەوەی (ئەخوان موسلمین) لە "شۆشی مەیدان" دەسەڵات بەدەست بگرێت. ئایا هەندە حزب و ڕێکخراوی ئیسلامی لە کوردستانیش بە ڕێگای نیدەوە لە خزمەتی ستراتیژی ئەمریکا کاردەکەن؟
تیێری وتارەکەی بەم ڕستەیە کۆتایی پێدەهێنێت: (ئەو توانا بەسنوورانە بە سەرپەرشتی ئەنجوومەنی ئاسایشی نیشتمانی ئەمریکا لە ژێردەستی-نید-هەیە نەك ڕێگە نادەن بە پشتیوانی دیموکراسی، بۆکو کاردەکەن ئەگەر لە هەرکوێ هەبێت، ژەهرای بکەن.)

لە هەرەمی کوردستان و عیراق چەندین ڕێکخراو کاری جاسووسەتی و دژایەتی شوعییەت دەکەن(پێشی دوو ڕۆژ برادەرێکم وتی بەشداری

خولەکم کردووە، لەسەرەتای داتاشاوەکەیان وەنەی داس و چەکوش لەگەل کەلەسەری مرۆڤ پیشاندەدەن!) بەڵام بە خودی نید وەك پاشماوەیەکی جەنکی سارد، رێکخراوەکی هەیە بەناوی(سەنتەری ئەمریکی بۆ هاوپشتی کرێکارانی جیهان(ACILS)!
ئایا وەزارەتی ناوخۆی هەرێم ئاگاداری ڕێی(نید)ە و چالاکییەکانی بەڵایەوە ئاسایین بۆیە لە ئاستیاندا بەدەنگن؟ ئایا نووسینگەی ڕێکخراوە ناحکومییەکان بەخێیان بەرهەمی(نید)ن؟ ئایا ڕێی (نید) پشتڵکردنی سەروەری وەات نیە؟ یان وەات بە ئاگاداری حزبەکان کراوە بە خراکی گورگەکە و هیچ ناڵێن و ناکەن؟ ئایا حەق نیە داوا لە یەك بە یەکی ڕێکخراوە ناحکومییەکان و ڕۆژنامە و گۆڤارە"سەربەخۆکان" بکەین: خەرجییەکیان کە دابینی دەکات؟!(ئەبە خێیان سەرچاوە دارایەکانیا ئاشکرا بکەن)
حەقیقەتەکمان لەبەرچاوە: سوپای ئەمریکا و چەندین وەاتی تر لە هەرەم چالاکن و تازە"ڕەگە" بە دامەزراندنی 5 بنکەی سەربازی دراوە، کەمپانیای ئیکسون مۆبیل و شیڤرۆن و شەریکەکانیان و (بی پی)بریتانی و گلوبالی فەرەنسی و هاوشوەکانیان ساڵانکە بست بە بستی وەات دەپشکنەنن و بەرهەمیان هەیەو بانقی جیهانی و صندوقی دراوی جیهانیش فەرمانی خێیان دەردەکەن و حکومەتی هەرەمیش یەك بە یەکیان لە دژی ئەمە جەبەجە دەکات، بۆیە بارودۆخەکەمان بەم ئاستە وەرانکراوە. (نید) بەشەکی ترسناکە لەو بەرنامەیە و باڵی دیبلۆماتی و سوپای تەکدانە و ئەوانەی بەناوی(دژایەتی گەندەڵی و ئازادی ڕۆژنامەگەری) وەك ڕێکخراوی (ستەپ) و هاوشوەکانی خەرجی گیرفانیان لەی وەردەگرن و ئەو ڕۆژنامە و نووسەرانە دەیاننناسن و بەدەنگیان هەڵبژاردووە و ئەوانەی دەڵێن خزمەتی(معالی قونسلی ئەمریکی)، پێیان خۆشبەت یا نا، بەشەکن لە بەرنامەی تیرەر و جەنگ و ماوەرانی ئیمپریالیستەکان!
کەوات:
– ستوپ (NED) و هاوشوەکانی لە کوردستان و عیراق
– ستوپ کەمپانییەکانی هاوپێمانان لە کوردستان و عیراق!
– ستوپ سوپای ئەمریکا و هاوپێمانان لە کوردستان وعیراق!
– ستوپ بانقی جیهانی و صندوقی دراوی جیهانی لە کوردستان و عیراق!
سوسیالیزم(شوعییەت) یان بەربەریییەت…بەهەزبەت خەباتی شوعی و چەپ لە کوردستان و عیراق!
ژیانی عەدالەتی ئاشتی و ئازادی عەدالەتی کەمەلایەتی خێیا نیە!

سەرچاوەکان

http://www.granma.cu/idiomas/aleman/unser-amerika/4sept-Vereinigte%20Staaten.html
2- تیری میسان: صندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسیگنید" رووی یاسایی وەکالەتی هەواڵگری ناوەندی ئەمریکایە
3- Die CIA und ihr menschliches Antliz
4- Geheime Dieste Im Irak
5- "greater middle east', Bernhard Schmid
6- Die USA nehmen mit Milionen Dollar jaerich massiv Einfluss auf die medien, weltweit.

بۆیژدانی کەمپانیای کانیبال:(ستراتفۆر-Stratfor)وەك نموونە

لە 1996 یەکەك بەناوی(جورج فریدمان) کەمپانیایەکی تایبەتی بەناوی(ستراتفۆر)لە بواری لێکۆڵینەوە، هەواڵ و جیوپۆلیتیك و ئاسایش و پێژەی دوارۆژی جیۆپۆلەتیك و کێشەکان لە جیهان دادەمەزرێنێت. ناوەکەی لە لێکدانی چەند پیتێکی یەکەمی دوو وشە بەکارهێناوە(Strategic Forecasting) کە مانای(پێشبینی ستراتیژی)یە. پسپۆرەکانی بریتین لە پۆلەتۆلەگ، ئیکۆنۆمیست و پسپۆرانی ئاسایش کە بەرگای"هەواڵگر"و سەرچاوە نهێنییەکانیەوە لە هەموو جیهان هەڵدەویست و راوێژکاری و پێشنبیەکانی بەاودەکاتەوە. گۆڤاری (Barrons) لە 2010 بە سەبەری cia ناوی برد. ئەوەی لەژێر بەڵێی ئەم تینك تانکە بوو، لە 2012 پلاتفۆرمی ویکیلیکس هەنایە سەر بەڵێ: 5ملیون ئیمیلی ئەم دەزگایە بەاوکردەوە.
پەردە لەسەر رووی جۆرج فریدمان و دەزگاکەی لادرا و ئەمەش پەیامی دامەزرێنەری ستراتفۆردە بە شەوازی کارو ئەرکەکانی لە نووسینیکیدا بە هاوکارێکی لە فەنزویلا لە 6/دیستەمبەر/2011: ئەگەر سەرچاوەکە بەهادارِبوو، دەبە بیهێنیتە ژێر رکەفی خۆت. هەنانە ژێر رکەف واتە، کۆنترۆکردنی سەرچاوەکە بە شەوەی دارایی، سیکسی یان دەرووونی تا ئەو خاڵە کە ئامادەبێت لەگەڵت رکبکەوێت.).
کەمپانیەکەی فریدمان لەسەر نهێنیەکان دەژێ. نزیکەی 30 هەزار کەیاری هەیە و لەناویاندا سەر بە سوپای ئەمریکا، مەنیجەری صندوقی هیگیدە، سیاسەتمەداری گەورە و کەمپانیای باناسیونالی هەیە. هەکاری بەخشینی دارایی بە ئەم کەمپانیە تا ئێستا نادیار بوو، بەڵام ئێستا ئیدی (هاکەر)ەکان چوونە ناو تۆری کەمپانیاکە و هەموو شتەکیان خستە بەرچاو: کۆنتڕۆڵی دەرووونی سەرچاوەکانی زانیاری، گەیاندنی زانیاری لە رەژهەڵاتی ناوین و جاسوسیکاری بە کەمپانیای کیمیاوی(Dow Chemical).

لەبارەی بەاوکردنی زانیارییەکانی کەمپانیاکە، فریدمان وەامی هیچ پرسیارێك نادات‌ەوە، چونکە وەامدانیان دووبارە تاوانباری دەکەنەوە. بە نموونە: ستراتفەر چ جۆرە پەیوەندییەکی هەبوو لەگەل سەفارەتەکانی ئەمریکا؟ جگەرکەی(فرید بورتون) بەخێی جاسوسی دەزگای ئاسایشی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا بووە. کەمپانیا گەلەوێك (داو شیمیکاڵ) و (کەکا کۆلا) راوێژ لەم کەمپانیایە وەردەگرن، چونکە وێك دەزگای ئاسایش کاردەکەن بەنام وێك دەزگای ئاسایش کەنتەکی ناکرێت.
فریدمان تەماتی ئەوەی سەبارەی cia، رەتدەکاتەوە.
فریدمان کە خاوەن دەزگای پیشبینی جیوپۆلەتکی دوارۆژە لە جیهان و لە کتێبەکەی ساڵی 1991(جەنگی داهاتوو لەگەل ژاپۆن-430لاپەڕە)و کتێبی(100 ساڵی داهاتوو) پێشبینیەکانی نووسیوە لەبارەی جەنگی ئەمریکا لەگەل پۆلەندا، تورکیا، بەنام نەیتوانی پێشبینی هاککردنی کەمپانیەکەی بکات!
لە گفتوگۆیەکی ((Der Aktionaerلەگەل فریدمان بە رووبی بانگەواز بە رەگەزپەرەستی دەکات دژ بە پەنابەران، لەمەشدا بە میتەدی(جەنگی کلتورەکان)و باسی جیاوازی کلتوور دەکات و ئەم گومانە دەخاتەو : فەرموو چۆن ئەم وەاتە-ئەڵمانیا-پڕکەوەژیانی مرۆڤ فەراهەم بکات کە کلتوور و عەقڵیەتیان بەو شێوەیە تونەوبن بە نموونە وێك پەنابەرەکانی رۆژهەاتی ناوین.)
لە درێژەی قسەکانی: هەمیشە ئینتگراتسیونی بیانیەکان بە ئەروپا کێشە بووە... پرسیارە زەر گرنگەکە ئەمەیە: چۆن یەکێك دەبێتە ئەڵمان یان ئەروپی. ئەمە زەر سەختە).
هەروا چەندین بەچووبی تر کە لە نەخوەندەوارەکی ئاوایی دووردەستەکانی گەرمیانیش نایبیستی.
لە ڤیدیۆیەك(لە یوتوب بەناوی پێشڵکردنی مافی چاپەدان، کوژراوەتەوە) دیك براند-بەڕێوبەری بەرنامەی هاوبەش لە ئەنجومەنی شیکاگۆ بە کاروباری جیهانگیری پێشوازی لە فریدمان دەکات. لەم گفتوگۆیە فریدمان نموونەی قیزەونترین سیاسەتی رەناڵد ریگان بەهەند وەردەگرێت و دەڵێت: ئەو سیاسەتە کە من وەسیەتی رەناڵد ریگانم کرد، لە عیراق و ئیران بەکاریهێنا. ریگان پشتیوانی لە هەردوو لایەنی جەنگەکەی دەکرد کە لە(1980-1988)و دژ بە یەکتری بجەنگن.
بە رسواکردنی پلانە دژە ئازادی ئینسانیەکانی ستراتفور، هەر یەك لە چالاکوانی ئەنیمەس(بارێت بەاون)بە 5ساڵ زیندانی و چالاکوانی ئەکوپی(جیرمی هاموند) بە 10 زیندانی لەلایەن دادگاکانی ئەمریکا مەحکومکران. لە کوردستان کە چاوساغی بە تینك-تانکی ستراتفەر

دەکات؟ کە پێشتر چاوساغی بۆ ئینتەرپرایز دەکرد؟!
ئاگەر دەتانەوێت بە کرامەت و سەربەرزی بژین، پشت لەهەموویان بکەن، خۆفرۆشی و خیانەت و ستەمکار بە مسۆلمکی ئاسایی، وێژدانفرۆشی جێگای"شانازی"، بۆیە تاقە یەك ڕێگایە هەیە: شوعیەت و شۆڕش ژیان و کاری هەڕەوزی بکەن بە مافی خۆتان!
پرسیار: هەموومان دژ بە وەحشیگەری داعش لە فەرەنسا ناڕازایەتیمان دەرخست، بەڵام بۆچی لە د1ی وەحشیگەری فەرەنسا لە کوشتنی خەڵکی مەدەنی هیچ ناڵێین؟ لە لاپەڕە نهێنیەکانی cia و هەواگری بریتانی لە بارەی سالانی 1947-1963 بۆاوکرانەوە
سکەندالێك بە نموونەی حزبکی نەرویژی!
حزبی کرێکارانی نەرویژ خۆی بە نوێنەری کرێکارانی وڵاتکەی دەزانێت، بەڵام سەرکۆکەی(یانس شتۆلتنبێرگ)کە پێشتر سەرکۆزیرانی ولاتکەی بووە، ئێستا سەرکی(هاوپەیمانی ناتۆ)یە کە دەزگایکی سەربازی جیهانییە و دەستی لە میلیتاریزەکردنی جیهان و کوشتنی مەدەنی و بەرپاکردنی جەنگی ئیمپریالیستی لە چەندین وڵاتانی دنیا هەیە.
ئەم حزبە ڕەکخراوکی هەیە بەناو(فریاگوتنی میللەتی) و لە دوو خاڵی سەرەکیدا لە سایتەکیان، خۆیان بە خوێنەران دەناسێنن و دەنووسن، ئەمە:
– ڕەکخراوکی بزووتنەوەی کرێکارانین بە هاوپشتی مرۆیی
– ڕەکخراوکی سیاسی سەربەخۆین.
زۆر ئاسایی دەبوو ئاگەر بەرپرسانی ئەم حزبە ببن بە سەرکی بزووتنەوەی ئاشتی یان ژینگەپارێزی و ڕەکخراوکی جیهانی ئەنتی فاشیست، بەڵام نەك ناتۆ کە دوژمنی سەرسەختە دژ بە کرێکاران و گەلانی ژێردەستەی جیهان بە کرێکارانی نەرویژەوە!
ئەمە سکەندالێ و ئابرووچوونکی گەورەیە بە کرێکارانی نەرویژ و بە گشتی بە خەڵکی ئاشتیخوازی نەوریژ.
دەبێ دەستەڵکارکێشانی شتۆلتنبێرگ و مەحکومکردنی هەڵوێستی ئەم حزبە ببێت بە داواکاری ڕەکخراوی فرایاکەوتنی میللەتی نەرویژ!
خەڵکی نەرویژ پێویستی بە هاوپەیمانی ناتۆ نیە!
(ڕێش-بیرکانی) کەسا نەسترا لە کوردستان!
(پەیمانگەی ئینتەرپرایزی ئەمریکی و مایکل روبن وەك نموونە)
لەبەر ئاوەی زۆر کەس هەیە خۆیان لە مرۆڤی ئەروپی و ئەمریکی، کەمتر دەزانن، بۆیە دەبینین حزب و ڕەکخراو وکەسانی گەندەڵ و تاوانباری ئاو وڵاتانەوەك ئازادیخواز و لایەنگری داپڕوڕی بە خەڵکی نەگبەتی وڵاتکەم دەفرۆشنەوە و مایکل ڕۆبن و پەیمانگەی ئینترپرایزی ئەمریکی نموونەیکیانە. ئایا پەیمانگەی ئەنتەرپرایز

کەن و چیان کردووەو چی دەکەن؟

وتارەکەی مایکل رۆبن بە خاڵ خوێنرایەوە

لە وتارەکەی ناوبراو بە خۆپیشاندەرانی ئازادیخوازی سلیمانی، هاتووە(ئەمریکا پێویستە لە دەسەڵاتدارانی ئێوە زۆر تووڕە بن... ئەمە ئەمەمان کرد بە دەستبەرکردنی حوکمی یاسا و دادپەروەری).

لەبەر ئەوەی رۆبن پێیوایە ئەمە بێئاگاین لە ناعەدالەتی، هەژاری و گەندەڵی و لانەوازی و قەرزاری هاوڵاتیێکانی ئەمریکا، بۆیە هاتووە وەك رزگارکەرێك قسەمان بۆ دەکات. حکومەتی ئەمریکی و پەیمانگەی ئینترپرایز بەهەی چەندین جەنگ و پشتیوانیکردنی حکومەت و رژێمخراوە تیرۆریستە و دیکتاتۆرییەکان و پشێلکردنی جانەمەی نێتوە یەکگرتووەکان، بە گەندەڵی و تاوان، تاوانبارن و پشی هەموو شتێك خیانەت لە پێیامەکەی ئیبراهیم لینکۆلن دەکەن! رۆبن و پێیکانگەکەی دەبێ بە زووترین کات بە بەردەم دادگا راپێچ بکرێن!

گەندەڵی و تاوانکاری پەیمانگەی ئینتەرپرایزی ئەمریکی

هەشتا راپۆرتەکەی کەشوهەوای جیهانی سەر بە نێتوە یەکگرتووەکان بەناونیشانکراباووە، لەبەی پیشسازی بە پارێیان تۆرخان کرد بە لێکۆڵەران تا راپۆرتی نابراو بە هەڵە بخوێنەوە. وەك(گاردیان) ئیمە لە کۆتایی دیداری پسپۆڕان لە پاریس بەاویکرەوە> پەیمانگەی کەنەپارەزی ئەمریکی(ئینتەرپرایز) 10هەزار دۆلار و نرخی هاتووچوو بە هەر زانایێك دەدەن بە بەرگرتن بە راپۆرتی نابراو< لە درۆێی وتارەکە هاتووە: ئینتەرپرایز یەکێکە لە(تینك تانك)ە کاریگەرەکانی کەنەپارەزە نوکانە کە ڕۆڵی سەرەکی بینیوە لە جەنگی عیراق.... کەمپانیای نەوتی(ExxonMobl) سپەنسەری ئەم پەیمانگەیە و بە ئەو مەبەستە 1،6ملیون دۆلاریان بە خەرجکردووە. قسەکەرێکی کەمپانیاکە وتی کەمپانیاکەمان سانەنە 1% لە داهاتە گشتییەکەی بە ئینتەرپرایز تەرخان دەکات. ئەم پەیمانگەیە پەیوەندی نزیك لەگەڵ ئیدارەی بوش هەیە و زیاتر لە20کارمەندی، جاران وەك راوێژکار لە حکومەتی بوش کاریان کردووە. زانایان لە راپۆرتەکەی پاریس هیچ گومانێکیان نەهێشت لەوەی کە مرۆڤ هەی گۆڕانکارییەکانی کەشوهەوای سەرزەمینە...سووتەمەی وەك خەڵوزو نەوت لەو پەرسەندنە بەرپرسیارە. مرۆڤایەتی هەڕەشەی ڕشەبای زەبلاح و بەرزبوونی ئاستی دەریا و قەناغی وشکایی لەدەکرێ. مایکل خۆی بە قسەکەری خەڵك دەزانێ! بین ستیوارد(چالاکوانێکی ڕێکخراوی ژینگەپارێزی گرین پیس)ە تۆندی ڕەخنەی لە ئینتەرپرایز گرت و وتی: ئینتەرپرایز لە فابریکێکی هزر زیاترەو کرێگرتن و وەك ڕۆشنبیر، کەسا نەسترای حکومەتی بوشن. ئەمانە نوێنەری کەشکی سپین لە بواری حاشاکردن لە گەڕانی ژینگە.... ئەوانە لەئاستی زانست و ڕۆشت دەڕاندیان و ئەوەی

دیانووت بریتیە لە جانتای پە لە پارە. ئایا مایکل رۆبن و برادەرو دەستە کوردە رەشبیر و بەرپرسی هەندە رۆژنامە و گۆڤارە کەسا نەسترای کەنەپارەز راستەوەکانی ئەمریکا نین لە کوردستان؟! تەماس پاینی لە2/2/2007لە وتارێك بەناو(هاوپەیمانیەکی بکوژ)دنووسە: لە لکێنەوەکەی ئەنجومەنی کەشووهەوای(UN) کە ئیمە لە دنیا هەڵەای نایەوە، هاتووە: (بەڕوونی دەرکەوتووە کە مەرەق بەرپرسە لەبەرامبەر گەلانی کەشوهەوا...پەیمانگەی ئینتەرپرایز پارێکی زەری تەرخانکردووە بە زانا، سیاسەتمەدارو ئابووریناسەکان تا وتار دژ بە راپۆرتەکەی نەتەوە یەکگرتووەدا بنووسن و لە"گۆڤارە سەربەخۆکان"بڵاوی بکەنەوە....ئەم هەوڵە لە بەرژەوەندی"هاوپەیمانیەکی بکوژ"ی زلهێزە...جاران لەی رایموند(جگری سەرکەی پەیمانگەی ئینتەرپرایز)بەڕێوبەری کەمپانیای نەوت(ExxonMob)بوو. هەروا پەمانگەکەی رۆبن شانبەشانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لە کەبوونەکەی(براتسلاڤا)ساڵی2000بڕشداری کرد! لەم کەبوونەوەیە بەیاردرا بە پشێلکردنی رێککەوتنەکەی هیلسنکی بە(پێکەوەکارکردن و ئاسایشی ئەروپا). ئیمزاکەرانی ئەم رێککەوتننامەیە(ئەمریکا و زەربەی وڵاتانی ئەروپا)بە ئەرکی خەیان زانیوە ((لە داهاتودا هەرگیز نابە رە بدرە بە بکارهێنانی تۆندوتیژی بە گەینی سنووریکانی دەوڵەتانی ئەروپا.)) مایکل رۆبن باسی یاسا و عەدالەت دەکات، بەڵام ئایا دەزانێ ماوەی پتر لە 20 ساڵە زیندانی سیاسی و رۆژنامەنووس مەمیا ئەبو جەمال(سەر بە رێکخراوی پەنگی رەش) بەناهەق زیندانی کراوەو لەوانەیە لە هەر کاتێك لەسێدارەی بدەن، بەڵام سەرەڕای ناڕەزایەتییە جیهانییەکان، هەشتا هەر ئازاد نەکراوە. لە وڵاتە"ئازادەکەی برادەرە بڵایەنکەمان"مافی مانگرتنیش لە کرێکاران قەدەغە دەکرێ! شایانی باسە پەیمانگەی ئینتەرپرایز لە1943دامەزراوە وەك دەزگایەکی تایبەت بە لکێنەوە بە بۆرگی لە سیستەمی سەرمایەداری و رەفتاری کەمپانییە گەورەکان و بەرژەوەندیەکانیان، بەڵام پاشان بواری خوازراوی بەرفراوانتر بوو.

ئایا کوردستانی عیراق هاوپەیمانێکی باشە؟

ئەو نەاوی ئەو راپۆرتەیە کە لەلایەن ئینتەرپرایز لە 13ی ئاب/2008بڵاوکراوەتەوەو نووسەرەکەی(مایکل رۆبن)وەتەدا بە تووندی رەخنە لە پارتی و یەکێتی دەگرێ و هەندە نهێنی ئابرووچووانەو مەترسیدار دەردەخات. لەو راپۆرتە(پارتی کرێکارانی کوردستان)بە تیرۆریست ناودەبات و دنووسن"تیرۆرستییەکەی دەزی نەتەوەی کورد پیس دەکات… هەردوو حزبەکە بە بەماەکردنیان لەگەل ئیران،

خیانەتیان لە متمانەی ئەمریکا کرد"…و زۆر شتی تر.
ئینتەرپەایز لە13ی ئاب/2008
جاش و موستەشارە کوردەکانی ئینتەرپرایز!
زۆرێك لە رۆژنامە، گۆڤارو کەناڵی تەلەفزیونی بەشێوەیەك باسی پەیمانگەی ئینتەرپرایز و مایکل ڕۆبن دەکەن، وەك بەڵێی ڕەکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی و کۆمەڵایەتی بڵایەنن و کارەکیان تەنها ئاوەیە بەشێوەیەکی مەدەنی و ئاشتیخوازانە کاردەکەن. ئەم درێکی شاخدارو مەترسیدارە، گاڵتەکردنە بە خوێنەر و خەڵکی کوردستان، چونکە:
1- کارل روف یەکێکە لە سەرانی ئاو پەیمانگەیە و هاوکات یەکێك بوو لە گەورە موستەشارەکانی جۆرج بوش و نزیکە لە زانکۆی (بۆب جۆنس) لە ساوت کارۆلینا(سەنتەرێکی ڕاستەوەتوندڕەوەکان)و هەر خەیشی سەرپەرشتی هەڵبژاردنی (بوش)ی کردووە. کارەندانی ئەم پەیمانگە"سەربەخۆیە" وەك مایکل لادین و (جاشوا میرفیك) پێکەوە لەگەل هەڵە کۆنەپارێزەکان وەك جیمس ولسی(سەرۆکی ڕابردووی هەواڵگری ئەمریکا)، جاك کامب(کاندیدی حزبی کۆماریەکان بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا1996 و یاریدەری وەزیری بەرگری بۆ سیاسەتی ئاسایشی نیودەوڵەتی)کاردەکەن، واتە"دەستی شاراوە"ی وەزارەتی دەرەوە بەرژەوەندیەیە ئابووریەکانی ئەمریکان. یەکێك لە گەورە لێکۆڵەری ئاو پەیمانگە"بڵایەن و زانستی و ناحکومیە"ناوی (جۆن بۆلتن)ە کە باڵیوزی ئەمریکا بوو لە نەتاوە یەکگرتووەکان. ئەم"ئەستێرە بڵایەنە" لە 29/8/2010بانگەوازی بۆ بەردومانکردنی بنکەکانی پیتاندی ئەتۆمی ئیرانی کرد. ئەم کامەندی سەر بە ڕەکخراوەکی"ngo"ە لە وتارێکیدا لە ڕۆژنامەی ووڵ ستریت ساڵی 1997نووسیویەتی(ئاو پەیماننامە نیودەوڵەتییانە کە ئەمریکا مۆری دەکات یاساگەلێك نین ڕزیان لە بگیرێت، بەڵام وەك پۆیستیەکی سیاسی زیانی نیە لەگەڵ گەانی بارودۆخ لەی پاشگەز ببینەوە).
کەنەپارێزە نوکان بەیەکچاو تەماشای نازیەت، شوعیەت و بزووتنەوە ئیسلامیەکان دەکەن، ئێستا ئیتر منیش سەیرم نایەت لەوەی کە (ڕۆش-بیران)، هەندە گۆڤار لە هەرەم وەك سەگی هار هەمان ئەم کارە ئەنجامدەدەن.

ئاژاوەی داهێنەرانە!
ئەم تیئۆری گەورە فیلەسوفی کەنەپارێزە ڕاستەوەکانە(لیڤی شتراوس)ە کە کەنەپارێزە ڕاستەوەی ئەمریکا کاری پێدەکەن. ناواخنەکیشی ئەمەیە: جەماوەر لەناو هەرانانەوە غەرق بکەن تا نوخبە بتوانە جۆگیربوونی بارودۆخەکەی دابین بکات). لە ئەمریکا

شتراوسییەکان ناسراون و گۆڤاری(کەمینتاری)دەردەکەن. پرۆفیسۆر نۆرمان پۆتهۆراس سەرپەرشتی دەکات و بە گرنگترین بەرهەمی کۆنپارێزەر نوێکانی.

مافیای چەك و ئۆتۆم لەسەرووی یاسان!
لە وڵاتی(ئازای سەرمایەی دارایی، کەمپانیای بانناسیونال وجەنگ و هەژاری) بە گوێرەی راپۆرتی لیژنەی چاودێریکردنی ئۆتۆم، لە 23/3/2011ئاشکرای کرد کە ئۆرکی راگەیاندنی هەیەی کۆرستە و"لەکارکەوتن" کە لەوانەیە رووداوی کارەساتئامێزیان لە بکەوێتەوە لە زیاتر لە یەك لەسەر سێی حاڵەتەکان، پشتگوێ خراون).
حکومەتە مەدەنی و دیموکراسییەکەی"بۆش"ربن تەنها لە ساڵی2008دا وەك پەیمانگەی تۆژینەوەی ئاشتی جیهانی بڵاویکردووە، بودجەیەکی خەیاڵی بە جەنگ تەرخان کردووە(1.464 بلیون دۆلار)!. ئێستا ئۆباما درێژە بە کارو ئۆرکەکانی سەرکەکانی پێشتری دەداو پشتیوانی لەو دیکتاتۆرانە دەکات کە لە سەدام یان ئەحمەدی نژاد کەمتر نین، بە نموونە بە بڕی 60ملیارد دۆلار 84 فڕۆکەی جەنگی(ف.15)، 70هیلیکۆپتەر لە جۆری ئەپاچی، بە سعودیەی عەرەبی دەفرۆشێت. بەڵام ئاشکرایە ئاشتیەکەی(ئینتەرپرایز) شۆڕەی تری هەیە، بە نموونە لە ووڵ ستریت جۆرنال نووسراوە: تەنها بە پێککەردنی سعودیەی عەرەبی بە فڕۆکەی جەنگی، کار بە نزیکەی 77هەزار کەس لە کەمپانیای بۆینگ دابین دەبێت. ئۆباما ئێستا خەریکە زەمینە بە بازرگانی بە سیستەمی(تات) خشدەکات. راکێتەکانی ئەم سیستەمە دەگاتە دڕۆری و بڕزی ئۆتۆسفێری زەمین. ئیمارات بە بڕی 7ملیارد دۆلار نموونەیەکی هاوشێوەی ئەو سیستەمە کڕیوە لەگەڵ 147راکێت.

وا باشە ربن لەبری ئەوەی دڕووشمی"عەدالەتی کۆمەڵایەتی و ئازادی" بەخەڵکی کوردستان بفرۆشێ، وا باشە خەی و پەیمانگە"زانستی و بڵاوکەرەکەی" خەریکی گەندەڵی بڕسەی ووڵ ستریت و لابردنی قەرزی بانقەکان لەسەر ملیونان هاوڵاتی ئەمریکا ببێت و وەك کۆسکی"ئازادیخواز"بە بۆگەوە بیسڵمێنێ کە تەرخانکردنی پتر لە یەك بلیون دۆلار بە وزارەتی بەرگری، باشتر وایە بە ئاشتی تەرخانی بکەن و بەمە خشۆیستی گەلانی دنیا دابیندەکەن! وەك هاوڵاتییەکیش تکا لە برادەرە دژ بە گەندەڵییەکانی دەکەم، بۆکو نەختێ مشوورت بە"سەرکی مژوویی"وڵاتەکەی بدەن بە خزمەتکردنی خانشینەکانیان و خزمەتگوزاری تەندروستی بە هەژاران و بێکار و لانوازەکانیان باش بکەن نەك بە گوێرەی بەرنامەی(Medicaid) کەمی بکەنەوە!، ئاخر باش نییە 23ملیون ئەمریکی بە بە بیمەی تەندروستی بژین: ئەمە بە

ئاشتی جیهانی خراپە و پشێلکردنی جانەوەری مافی مرۆڤ! هەروا(باج)یش کەم بکەنەوەو کرێی کار زیادبکەن تا هەموو ئەمریکا لەسەر قەرز نژین و تەزلەك کرامەت بە هاوڵاتییەکانیان دابین بکەن!
ئەمە خەمان ئەق و توانامان هەیە بە خەباتکردن لە پێناو عەدالەتی کومەڵایەتی کە حکومەتەکەی ئەو بە ئاگر و ئاسن لە دژیدا رادەوستە، وەك نزیکترین مژووی ئەمریکای لاتین و دژایەتیکردنیان بە شوعییەت پێماندەڵێن!
ئەو چارنووسی ئەو ڕشبیرە جاش قەڵەمانەیە کە خەیان بە ملکەچی و جاشایەتی و خەفرشتن بە ئەم یا ئەولایەن تەرخانکردووەو بەردەوام خەیان وەك کەسانی دەسەزی"بڵایەن"و دژ بە گەندەڵی و دەسەزی عەدالەتی کۆمەڵایەتی بە هەژاران دەفرشن و لەراستیدا ئەجندای کۆنەپەرستی و تاوان جەنجەڵ دەکەن...
ئەو سەری ئازادی دەبڕن!
ئەو جامبازی بە عەدالەتی کۆمەڵایەتییەوە دەکەن!
بەرەی هەژارکان و ئاواتەکانیان و دژایەتی کەندەڵی لەشوێنکی تردا لەو شوێنە دەست پێدەکاتەوە کاتێ دوژمنەکانیان دەناسنەوەو بە خەیان داخوازییەکان رادەگەینن و پشکش دەکەن. داخوازییە ڕواکانی ستەمدیدەکان لەبەرچاون، گرنگ ئەوەیە نەهێڵین یاری بە ئازار و نگبەتییە ڕژانەکانمان و بە قوربانیان بکرێ...

تێبینی: کەسا نەستراڕکخراوەکی تاوانباریی لە ئەمریکا و خەیان بشەوەی مافیەکانی سیسیلیا ڕکخستووە.

ئایا دامەزراندنی راگەیاندکارانی سوور پێویستە؟!

ئەمە نامەیەکە بە ئەو ڕژنامەنووسانە کە خەیان بە کەسانی چەپ دەزانن و بە هەموو شێوەیەك هەوڵەدەدن پگەکەی لەناو کۆمەگە بهەزبکەن لە سەردەمکدا کە راگەیاندنی ئیمپریالییستی دنیای سەرمایەداری و پلوپۆکانی هاوشانی(سوپای ناتۆ، صندوقی دراوی جیهانی، دەزگا سیخوڕیکان، دادگای نیودەوڵەتی، بانقی جیهانی، G7، G20، شانکانی بیرکردن-Think tank) هەنگاودەنێن و بە وردترین شێوە خەیان ڕکخستووە.
بە نموونە: زانیاری بە هاوڵاتیان نادرێت لەبارەی (کودەتا نەرم)ەکەی بەرازیل، هیرشکردن بە فەنزویلا، بەرەی چەپ لە توکیا، پیلانگێڕی ئەمریکا دژی ئۆکرانیا و قەدەغەکردنی حزبی شوعی لە چەند وڵاتێك، بارودۆخی زیندانەکانی ئەمریکا، یەکگرتنی چەپ لە سپانیا، جەنگی ئیمپریالیستی لەوڵاتانی ئەفریقا و زیانیان بە ژینگە و

هەزاران رووداوی رۆژانەی جەراوجێری جیهـــانی کە راســـتەوخۆی کاریگەریـــان لەســـەر ژیـــانی ئەمە هەیە. ئەوەی لە کەناڵەکـــانی تەلەفزیون بۆدەکرێنەوە لە ئاژانسە سەرمایەدارەکان وەردەگرن و تەنانەت ئەو کەناڵـانە کە پێیامنێریـان لە هەنـدی وڵـات هەیە، زانیاری لەبارەی موقاوەمەت، خەباتی شوعی و چەپەکان بە هاوڵاتیان نادەن.

ئەی ئەمە؟
پەرتەواز، کەمکـــردن لە بـــایەخ و ڕۆڵـــی یەکێتـــر، نـــاڕەشنی لە هەڵوێستەکان و لە ئەنجامدا نەیارەکانمان سوودیـان لەم لاوازییە وەرگرتووە.
ئەمەش ئەتوانین بەرەگای جەربەجەر هەوە بدەین بە ئەوەی توانامان چەبکەینەوە بە دامەزراندنی(ناوەنـــدی ڕاگەیانـــدنی ســـوور، ڕۆژنامەنووسانی سوور، هەواڵنێرانی سوور، ڕاگەیاندکارانی سوور)ی هاوبەشِ لەبواری ڕاگەیاندنی ئەلکترۆنی، کاغەز، رادیو، تەلەفزیون، هەوالِ و ڕاپۆرت و
ئامانجی ئەمە پێکەوە بریتی بێت لە شکاندنی تیرۆری ئەنتی کۆمونیزم و هەرشی بەرفراوانی سەرمایەدارانی جیهان و ناوخە لە دژی(مافە چینایەتییەکانمان و گەوجاندنی جەماوەر و درکەردن و پێشینی تاوانی جەنگە ئیمپریالیستییەکانیان و ملیتاریزەکردنی ژیان لەسەرزمین و تێکدانی ژینگە).
ئەم نووسینە هەنگاوی یەکەمە و هیوادارم هەر ڕاگەیاندکارێك لەلای خەیەوە بە پێشنیار و ڕەخنە و بەچوونی ئەرێنی هەوە بە قووڵکردن و بەهەزکردنی ئەم پێشنیارە بکات.

(ڕێش-بیرەکانی) کەسا نەسترا لە کوردستان!
(پەیمانگەی ئینتەرپرایزی ئەمریکی و مایکل روبن وەك نموونە)
لەبەر ئەوەی زۆر کەس هەیە خەیـان لە مرۆڤـی ئەروپـی و ئەمریکـی، کەمتر دەزانن، بەیە دەبینین حزب و ڕێکخراو وکەسانی گەندە و تاوانباری ئەو وڵاتانە وەك ئازادیخواز و لایەنگری داپڕووری بە خەڵکی نەگبەتی وڵاتەکەم دەفرۆشنەوە و مایکل ڕۆبن و پەیمانگەی ئینترپرایزی ئەمریکی نموونەیەکیانە. ئایا پەیمانگەی ئەنتەرپرایز کێن و چیان کردووەو چی دەکەن؟
وتارەکەی مایکل ڕۆبن بە خەڵك خوێنرایەوە
لە وتارەکەی ناوبراو بە خەپیشاندەرانی ئازادیخوازی سلیمانی، هاتووە(ئەمریکا پشتیوستە لە دەسەڵاتدارانی ئەوە زۆر تووڕە بن... ئەمە ئەمەمان کرد بە دەستبەرکردنی حوکمی یاسا و دادپەروەری).

لەبەر ئەوەی رۆبن پێیوایە ئەمە بۆئاگاین لە ناعەداڵەتی، هەژاری و گەندەڵی و لانەوازی و قەرزاری هاوڵاتیێکانی ئەمریکا، بۆیە هاتووە وەك رزگارکەرێك قسەمان بۆ دەکات. حکومەتی ئەمریکی و پێیمانگەی ئینترپرایز بەهەی چەندین جەنگ و پشتیوانیکردنی حکومەت و رێکخراوە تیرۆریستەت و دیکتاتۆرییەکان و پشێلکردنی جانەامەی نێتەوە یەکگرتووە، بە گەندەڵی و تاوان، تاوانبارن و پشی هەموو شتێك خیانەت لە پێیامەکەی ئیبراهیم لینکۆلن دەکەن! رۆبن و پێیکانگەکەی دەبە بە زووترین کات بە بەردەم دادگا راپێچ بکرێن!
گەندەڵی و تاوانکاری پێیمانگەی ئینترپرایزی ئەمریکی
هەشتا راپۆرتەکەی کەشوهەوای جیهانی سەر بە نێتەوە یەکگرتووەکان بەاونەکرابووە، لەبەی پیشەسازی بڕە پارێیان تەرخان کرد بۆ لەکۆڕان تا راپۆرتی نابراو بۆ هەڕە بخەنەوە. وەك(گاردیان) ئیمڕە لە کەتایی دیداری پسپۆڕان لە پاریس بەاویکرێوە>پێیمانگەی کەنەپارێزی ئەمریکی(ئینترپرایز) 10هەزار دۆلار و نرخی هاتووچوو بە هەر زانایەك دەدەن بۆ بەرگرتن بە راپۆرتی نابراو< لە درۆژەی وتارەکە هاتووە: ئینترپرایز یەکەکە لە(تینك تانك)ێ کاریگەرەکانی کەنەپارێزە نوکانە کە رۆەی سەرکی بینیوە لە جەنگی عیراق.... کەمپانیای نەوتی(ExxonMobl) سپەنسەری ئەم پێیمانکەیە و بە ئەو مەبەستە 1،6ملیون دۆلاریان بۆ خەرجکردووە. قسەکەرێکی کەمپانیاکە وتی کەمپانیاکەمان ساانە 1% لە داهاتە گشتیەکەی بۆ ئینترپرایز تەرخان دەکات. ئەم پێیمانگەیە پێیوەندی نزیك لەگەڵ ئیدارەی بوش هەیەو زیاتر لە20کارمەندی، جاران وەك راوژکار لە حکومەتی بوش کاریان کردووە. زانایان لە راپۆرتەکەی پاریس هیچ گومانێکیان نەهشت لەوەی کە مرۆڤ هەی گۆڕانکاریێکانی کەشوهەوای سەرزەمینە...سووتەمەی وەك خۆزو نەوت لەو پەرسەندنە بەرپرسیارە. مرۆڤایەتی هەڕەشەی رۆشبای زەبلاح و بەرزبوونی ئاستی دەریا و قەناغی وشکایی لەدەکرێ. **مایکل خەی بۆ قسەکەری خەڵك دەزانێ!**

بین ستیوارد(چالاکوانێکی رێکخراوی ژینگەپارێزی گرین پیس)بە توندی رەخنەی لە ئینترپرایز گرت و وتی: ئینترپرایز لە فابریکەکی هزر زیاترەو کرێگرتن و وەك رۆشنبیر، کەسا نەسترای حکومەتی بوشن. ئەمانە نوێنەری کەشکی سپین لە بواری حاشاکردن لە گەانی ژینگە...ئەوانە لەئاستی زانست و رۆوشت دەاندیان و ئەوەی دەیانەوێت بریتیە لە جانتای پڕ لە پارە.
ئایا مایکل رۆبن و برادەرو دەستە کوردە رۆشبیر و بەرپرسی هەندە رۆژنامە و گۆڤارە کەسا نەسترای کەنەپارێزە راستەوەکانی ئەمریکا

نین لە کوردستان؟!
تەماس پانی لە2/2/2007لە وتارێك بەناو(هاوپەیمانیەکی بکوژ)دا نووسە: لە لکێنەوەکەی ئەنجومەنی کشووهەوای(UN) کە ئیمڕۆ لە دنیا هەڵای نایەو، هاتووە: (بەووونی دەرکەوتووە کە مرۆڤ بەرپرسە لەبەرامبەر گەلانی کشوهەوا…پەیمانگەی ئینتەرپرایز پارێزکی زۆری تەرخانکردووە بۆ زانا، سیاسەتمەدارو ئابووریناسەکان تا وتار دژ بە راپۆرتکەی نەتەوە یکگرتووەدا بنووسن و لە"گۆڤارە سەربەخۆکان"باوی بکەنەوە…ئەم هەوڵە لە بەرژەوەندی"هاوپەیمانیەکی بکوژ"ی زلهێزە…جاران لی رایموند(جگری سەرکی پەیمانگەی ئینتەرپرایز)بەڕێوبەری کەمپانیای نەوت(ExxonMob)بوو.
هەروا پەمانگکەی ڕەبن شانبەشانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لە کبوونکەی(براتسلاڤا)ساڵی2000بەشداری کرد!
لەم کبوونەویە بیاردرا بۆ پشڵکردنی ڕەکەوتنکەی هیلسنکی بۆ(پکەوەکارکردن و ئاسایشی ئەروپا). ئیمزاکرانی ئەم ڕەکەوتننامەیە(ئەمریکا و زەربەی وەاتانی ئەروپا)بۆ ئەرکی خیان زانیوە ((لە داهاتودا هەرگیز نابە ڕە بدرێ بۆ بکارهێنانی تۆندوتیژی بۆ گەیینی سنوورکانی دەوڵەتانی ئەروپا.))
مایکل ڕەبن باسی یاسا و عەدالەت دکات، بەڵام ئایا دەزانێ ماوەی پتر لە 20 ساڵە زیندانی سیاسی و ڕۆژنامەنووس مەمیا ئەبو جەمال(سەر بە ڕەکخراوی پەنگی ڕش) بەناهەق زیندانی کراوو لەوانەیە لە هەر کاتێك لەسێدارەی بدەن، بەڵام سەرەڕای ناڕەزایەتییە جیهانییەکان، هەشتا هەر ئازاد نەکراوە. لە وەاتە"ئازادکەی برادەرە بەڵایەنکەمان"مافی مانگرتنیش لە کرێکاران قەدەغە دکرێ!
شایانی باسە پەیمانگەی ئینتەرپرایز لە1943دامەزراوە وەك دەزگایەکی تایبەت بە لکێنەوە بە بەرگی لە سیستەمی سەرمایەداری و ڕەفتاری کەمپانییە گەورەکان و بەرژەوەندیەکانیان، بەڵام پاشان بواری خوازراوی بەرفراوانتر بوو.

ئایا کوردستانی عیراق هاوپەیمانکی باشە؟

ئەو ناوی ئەو راپۆرتیە کە لەلایەن ئینتەرپرایز لە 13ی ئاب/2008بەاوکراوەتەوەو نووسەرکەی(مایکل ڕەبن)و تەدا بە تووندی ڕەخنە لە پارتی و یەکێتی دگرێ و هەندە نهێنی ئابرووچووانەو مترسیدار دەردەخات. لەو راپۆرتە(پارتی کرێکارانی کوردستان)بە تیرۆریست ناودەبات و دنووسن"تیرۆرستییەکەی دەزی نەتەوەی کورد

پیس دکات… هەردوو حزبەکە بە بەمامەکردنیان لەگەل ئیران، خیانەتیان لە متمانەی ئەمریکا کرد"…و زۆر شتی تر.

ئینتەرپەایز لە13ی ئاب/2008
جاش و موستەشارە کوردەکانی ئینتەرپرایز!
زۆرێك لە رۆژنامە، گۆڤارو کەناڵی تەلەفزیونی بەشەویەك باسی پەیمانگەی ئینتەرپرایز و مایکل ڕۆبن دەکەن، وەك بەڵێی ڕەکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی و کۆمەڵایەتی بەڵایەنن و کارەکیان تەنها ئاوەیە بەشەویەکی مەدەنی و ئاشتیخوازانە کاردەکەن. ئەم درێکی شاخدارو مەترسیدارە، گاڵتەکردنە بە خوێنەر و خەڵکی کوردستان، چونکە:
1- کارل روف یەکێکە لە سەرانی ئاو پەیمانگەیە و هاوکات یەکێك بوو لە گەورە موستەشارەکانی جەرج بوش و نزیکە لە زانکۆی (بای جەنس) لە ساوت کارۆلینا(سەنتەرکی راستەوە تووندەوەکان)و هەر خەیشی سەرپەرشتی هەڵبژاردنی (بوش)ی کردووە. کارەندانی ئەم پەیمانگە"سەربەخۆیە" وەك مایکل لادین و (جاشوا میرفیك) پێکەوە لەگەل هەڵە کۆنەپارێزەکان وەك جیمس ولسی(سەرکی رابەرددووی هەواڵگری ئەمریکا)، جاك کامب(کاندیدی حزبی کۆماریەکان بە سەرکایەتی ئەمریکا1996 و یاریدەری وەزیری بەرگری بە سیاسەتی ئاسایشی نیودەوڵەتی)کاردەکەن، واتە"دەستی شاراوە"ی وەزارەتی دەرەوە و بەرژەوەندییە ئابووریەکانی ئەمریکان. یەکێك لە گەورە لێکۆڵەری ئاو پەیمانگە"بەڵایەن و زانستی و ناحکومیە"ناوی (جۆن بولتن)ە کە بالیوزی ئەمریکا بوو لە نەتەوە یەکگرتووەکان. ئەم"ئەستێرە بەڵایەنە" لە 29/8/2010 بانگەوازی بە بەردومانکردنی بنکەکانی پیتاندی ئەتەمی ئیرانی کرد. ئەم کامەندی سەر بە ڕەکخراوەکی"ngo"ە لە وتارێکیدا لە ڕۆژنامەی ووڵ ستریت ساڵی 1997نووسیویەتی(ئاو پەیماننامە نیودەوڵەتییانە کە ئەمریکا مۆری دەکات یاساگەلێك نین ڕێزیان لە بگیرێت، بەڵام وەك پۆیستییەکی سیاسی زیانی نییە لەگەل گەانی بارودۆخ لەی پاشگەز ببینەوە).
کەنەپارێزە نۆکان بەیەکچاو تەماشای نازیەت، شوعییەت و بزووتنەوە ئیسلامیەکان دەکەن، ئێستا ئیتر منیش سەیرم نایەت لەوەی کە (ڕەش-بیران)، هەندە گۆڤار لە هەرەم وەك سەگی هار هەمان ئەم کارە ئەنجامدەدەن.

ئاوە سەری ئازادی دەبەن!
ئاوە جامبازی بە عەدالەتی کۆمەڵایەتییاوە دەکەن!
بەڕی هەژارکان و ئاواتەکانیان و دژایەتی کەندەڵی لەشوێنکی

ترەو لەو شوێنە دەست پێدەکاتەوە کاتێ دوژمنەکانیان دەناسنەوەو بە خیانەت داخوازییەکان رادەگەینن و پێشکەش دەکەن. داخوازییە رەواکانی ستەمدیدەکان لەبەرچاون، گرنگ ئەوەیە نەهێنین یاری بە ئازار و نەگبەتییە رۆژانەکانمان و بە قوربانیان بکرێ…

تێبینی: کەسا نەسترا رەکخراوەکی تاوانباریی لە ئەمریکا و خیان بەشەوەی مافیەکانی سیسیلیا رەکخستووە.

تاوانکانی حکومەتی ئەمریکا پاش 1945 تا ئێستا(بە کورتکراوی)
یەك بە یەکتان دروشم و بانگی گەیاندنی راستی بە بینەرانتان داوە، بەڵام بە جارەکیش نامانبینی و نامانبیست رەخنەیەك ئاراستەی سیاسەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی و هاوپەیمانەکانی بکەن. بەدەنگی ئەوە لە تاوانکانی حکومەتی ئەمریکا تەنها لە جەهالەت، دووڕوویی و خەفرۆشی سەرچاوەی گرتووە: چەتەی قەمەهەگرن. قەرەهەگری. راگەیاندنکانی ناو خودی ئەمریکا و جیهانی سەرمایەداری سەر بە حکومەتکانیان نەك ئەپۆزیتسیونکانیان زیاد یان کەم رەخنە ئاراستەی حکومەتکانیان دەکەن، بەڵام ئەوە ئەوەندە بەئاست و کەسایەتین بە خاتری چەند دۆلارەکی چەکن بەدەنگیتان هەبژاردووە و تەنانەت کار گەیشتووەتە ئەو رادەیە قونسوولی ئەمریکی بە بەرگریکار لە ئازادی بە خەکی کوردستان بناسێنن و زەرەکتان تەشریف دەبەن بە لای"جەنابی عالی". ئەوە بەم هەویست و رەفتارە مافی رەوای بینەران پێشێل دەکەن و بوون بە بەشەك لە ئامەری گەمژاندن و نەزانی و سیخوڕی و چەتەیی و شەرەفی قەمەتان خستووەتە ژێرپێی سیستەمی تاوان و تیرەر و چەوسانەوە لە جیهان.
لەبەر ئەم زانیارییانە بەاودکەمەوە بەو هیوایە بە جارەکیش بێت، ئەم زانیارییانە(ئێستا هەموویان دەزانن ئەیانزانین)بگەیەنن بە رای گشتی!
– ئەڵمانیا1945: موخابەراتی ئەمریکی(CIC) لە پسپۆرانی پۆلیسی نازی و چاشکانی سوپایەك دادەمەزرێنن لە 35 هەزار کەس لە دژی یەکێتی سۆڤێت و بەشی هەواگری نازی(Fremde Heere Ost) وەك0رەکخراوی(Gehlen) و بە یارمەتیان کاری تەکدەرانە و نائارامی لە رۆژهەلاتی ئەروپا ئەنجامدەدا. لە پاشاندا لە رەکخراوی(کەلین) دەزگای هەواگری ئەڵمانی(BND) دادەمەزرێنن. یەکەك لە کارەندان و پسپۆری- گستاپۆ کە لەلایەن موخابەراتی ئەمریکا وەرگیرا و لە دەستگیرکردن پارەزرا ناوی(کلاوس باربی-klaus Barbie-) کە لە شاری لیۆنی فەرەنساوە دیپۆرتکردنی جووە فەرەنسیەکانی بە ئەردوگای لەناوبردن رەکدەخست. (باربی) لە 1951 لەلایەن(cia)وە بەناوی(کلاوس

ئەتمان)ڕوانی پلیفیا کرا و لەوەوە کەماندی تیرکردنی سیاستمدار و سندیکایی چپەکان لە وەتانی ئەمریکای لاتین بڕەودەبرد.
– چین(1945-1949): لە جەنگی ناخی چین، لە دژی کەمونیستەکان، پشتیوانی لە (شین کای شیك) دەکەن ولەرش سەربازە دیلەکانی یابان کە پاش ژێرکەوتنی وەتکەیان لە جەنگی جیهانی دووهەم، بەکاردەهنن.
– فلیپین(1945-1953): لە دژی حکومەتی چەپگرای(Huks) و خەتانی خوەن کرا و پاشان چەتەکانی لە وەاتکە دامزراند و (فیردیناند مارکەس)یان کرد بە(پیاوە بەهزەکە).
– ئیتالیا1947-1948): (cia) هزەکانی مافیا و گروپە تیرێریستە راستەوەکان لە دژی کەمونیست و سیالیستەکان چەکداردەکات. بە ئەم مەبستە پسپرەکانی چەتەکاری لە ئەمریکاوە ڕەوانەی ئیتالیا دەکەن.
– یونان(1949-1949): ئەمریکا پکەوە لەگەل سوپای بریتانیا لە(جەنگی ناوخی یونان) کاردەکەن بە شکاندنی بزووتنەوەی موقامەتی ئەنتی فاشستی کە لە دژی ئەمانە داگیرکەرەکان خەباتیان دەکرد. موخابەراتی ئەمریکی دەزگای بەدناوی(KYP)لەم وەاتە دادەمزرێنێت.
– 1950(ئەمریکا): ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی(NSC) بڕیاوی فایلی(68) ستراتیژی تازە دادڕێژێت و یەك ملیون سەرباز لە 675بنکەی سەربازی لە جیهان تەرخانەدەکات. ئەم هەزە تا 1975دەستوەردانی سەربازی لە 215ئەنجام دەدەن.
– پەرتەریکە(1950): کەماندێکی ئەمریکا راپەڕێنێك بە سەربەخێی نیشتمانی لەناودەبن.
– کەریا(1950-1953): ئەمریکا لە کەشی کەریا لەشکرکەشی دەکات و پشتیوانی لە حکومەتی کەریای باشوور دەکات و لە نەتوە یکگرتووەکانپشتیوانی بە دابیندەکات. فرەکەوازنی ئەمریکا 12000بنکە و دەزگا لە کەریای باکوور وەراندەکات و نزیکەی 2 ملیون مرۆف دەکوژن و 500هەزار کەس لە کەریای باشوور کیانلەدەستدەدەن.
– ئێران(1953): حکومەتی هەبژردراوی موصەدەق لە 1951، نەوتی کەمپانیای(ئەنگلۆ-ئێران) خەماڵیدەکات. پاش دوو هەفتە لە هەبژاردنەکە، هزەکی سەربازی مشقپکراو لەلایەن (cia) کودەتادەکەن و ئەمریکا شای ئێران دەکات بە حاکمی وەاتکە و هزە شوعی و دیموکراتەکان کەمەکوژی و زیندان دەکەنز
– گواتیمالا(1954): ئەمریکا کودەتایەك دژ بە حکومەتی(ئاربەنز) ڕەکدەخات. ئەم حکومەتە ویستی چاکسازی کشتوکاڵی بکات و کەمپانیای ئەمریکی(United Fruit) خەماڵی بکات. پاش سەرکەوتنی ئەم

کودەتایە، حکومەتە دیکتاتۆری سەربازییەکەی 140 هەزار هیندیە سوورەکانی کوشت یان بەسەروشوێن کرد.
– میسر(1956): ئەمریکا هەوڵیدا بە نائارامی لە میصر کە جەمال عەبدولناسر یەکێك لە سەرکەکانی حکومەتە بەلایەنکەران بوو. عەبدولناسر (قناة سویس)ی خەماڵیکرد، بۆیە ئەمریکا پشتیوانی لەگەل بەریتایا و ئیسرائیل جەنگیان لەدژی میصر بەرپاکار و بەناوی(جەنگی سویس) نەوبانگی دەرکرد.
– لوبنان(1958): 14 هەزار سەربازی ئەمریکی وەاتەکە داگیردەکەن.
– کوبا(1961): لە 1/1/1959 کاسترۆ سەرکەوتنی شۆڕش بەسەر حکومەتی دیکتاتۆری سەربازی پاتیستا راگەیاند.کاتێ شۆرشش بەرەنەکانی بە خەماڵیکردنی زەمین جێبەجێ کرد، ئەمریکا بەیاری ئابلۆقەدانی کوبای راگەیاندو کاری سەربازی بە تەکدانی وەاتەکە جێبەجێکرد. لە 1960 ئەمریکا دەستیکرد بە بەردومانکردنی پاپۆڕی فەرەنسی(Coubre) وتی و لە ئەنجامدا 81 کەس کوژرا و 300کەس بریندار بوون. لە 1961 موخابەراتی ئەمریکی بە پشتیوانی دارایی سەرمایەدارەکانی کەمپانیای(یونایتد فروتی)لە گواتیمالاوە سوپای چەتەکان پێکهێنا و دوورگەی بەرازی سەر بە کوبایان داگیرکرد و راستەوخۆ سیستەمی موشەکی دژی ئاسمانی کوبایان بەردومانکرد و هەشتا ئابلۆقەکەی درێژی هەیە.
– کەنگۆ/ زائیر(1961): چەتەکانی cia سەرۆك (لەمومبا)ی ئەنتی ئەمپریالیستیان تیرۆرکرد. چەتەکان دەسەاتیان بەدەستەوە گرتز
– لاوس(1962): سەرەای ئەوەی رێککەوتننامەی ژنێف بوونی سوبای بیانی لە وەاتی لاوس قەدەغە دەکات، بەڵام ئەمریکا هێزکی سەربازی نهێنی”Us- Armee Clandestine” پێکدەهێنت کە هەرشیان بە (ڤێتنام)یشیان کرد. ئەم سوپایە لە 35هەزار چەتە پێکهات کە خەڵکی چیانشینی چاندنی مادە هۆشبەرەکانن و خەرجی سوپاکە لە پارەی بازرگانی بەم مادەیە دابینکرا.
– ڤێتنام(1963-1975): ئەم وەاتەش داگیرکرد و لە ئەنجامدا 3 ملیون ڤێتنامی تیرۆردەکەن، نیو ملیون کەمئەندام و 900هەزار منداڵ بە دایك وباوك، بەڵام لەدوایدا بەسەرشۆڕی شاربەدەر کرا.
– ئەفریقیای باشوور(1963-1990):
Cia بە فەڵکەی زانیاری پشتیوانی لە حکومەتی ئەپارتەهایدی(ڕەگەزپەرەست) و خەباتگەرانیان حزبی شوعی ئەفریقای باشوور تیرۆرکرد. 120 هەزار ئەندامی(ANC) تیرۆرکران و (نیلسۆن ماندیلا) کە ئەنامی لیژنەی مەرکەزی حزبی شوعی بوو، زیندانی کرد.
– بەرازیل(196 -1990) : کاتێ سەرۆکی هەڵبژێردراو(Joao Goulart) بە وریاییەوە دەستی بە ریفەرمی زەوی کرد و سنوری دانا بە بەی ئەو

پارێزگەی کۆماری دەمەنیکان(1963): لە بەر ئەوەی سەرکی هەڵبژێردراو(جوان بوش) دەستی بە چاکسازی کەمالیەتی کرد لەلایەن سوپاوە لە دەسەڵات لابرا و، کاتێک رژانە سەر شەقام بۆ گەڕاندنەوەی سەرکۆماری هەڵبژاردووەکەیان، ئەمریکا 23هەزار سەربازی نارد و راپەڕینەکەی دامرگاندەوە.
– ئیندنوسیا(1965): لەژی حکومەتی ئەنتی ئیمپریالیستی سوکارنۆ، موخابەراتی ئەمریکی هەستا بە ئامادەکردنی سوپا. کاتێ (بەڕی گەل) کە پشتیوانی لە سوکارنۆ دەکرد، دەسەڵاتی سوپا لابەرن، ئیتر هەرش بە خەڵک لەلایەن سوپاوە دەست پێکرد و سەدانهەزار کەس تیرۆرکران.
– یونان(1967): پاش چەند هەفتەیەک لە هەڵبژاردن، cia دەستیکرد بە کودەتا دژ بە حکومەتی دیمرکراتی پاپانئەندریو بڕیادەکەن و لەماوەی یەک مانگ 8هەزار کەس تیرۆرکرا و پاشان 7ساڵ لە دەسەڵاتی فاشیستی دەستپەدەکات.
– پۆلیفیا(1967): cia کاروباری سوپا دژ بە پێشمەرگەکان بەرەو دەبات و تشی گیڤارا و هاوەڵێکانی تیرۆردەکەن.
– شیلی(1970-1973): سەلڤادۆر ئەلیندی لە هەڵبژاردنی 1970 وەک پاڵەوراوی (بەری گەل) بە زۆرینەی دەنگ بە سەرکایەتی هەڵبژێردرا. کاتێ وەزیری بەرگری وەک(رینێ شنایدەر) بەرووی داواکاری cia بە بڕیاکردنی کودەتا، کەماندێکی نهێنیان نارد و (رینێ)یان تیرۆرکرد. هەروا پاش 3 ساڵ لە کاری تێکدرانێ و دروستکردنی نائارامی، پیاوی ئەمریکا (ژەنەرال بینوشیت) کودەتاکەی cia جێبەجێکرد و سەرۆک (ئەلیندی)یان تیرۆرکرد. یاریگای سانتیاگۆ کرا بە زیندان بۆ دەیان هەزار شوعی و چەپ و سەندیکایی و لایەنگرانی سەرۆک حکومەتی دیموکرات و یەک بە یەکیان لەلایەن کەماندی کوشتن، تیرۆرکران و لەوانێ سروودبێژی بەناوبانگ(ڤیکتۆر گارا). وەزیری دەرەوی ئەمریکا(هنری کیسنجەر) لەبارەی هەڵویستی حکومەتی وتی: (ناکرێت ببینم و ڕێگەبدەم بەوەی چۆن وڵاتێک دەبێتە مارکسی، تەنها لەبەر ئەوەی خەڵکەکەی کەم ئەقڵن).
– هەندراس(1972): پاش گیرکردنی ڕاستخۆی سوپای ئەمریکا و کودەتای سەربازی لە ساڵی 1972، لە ساڵی 1975و 1978کەبوونەوەیەک بە نووسینی دەستوور دەسەپێنرێت کە سەسیالیست و شوعی و لە هەڵبژاردن بە بەشدەکرێن..
– قوبروس(1974): ئەمریکا پشتگوێ لەگەل حکومەتی فاشیستی یونان کودەتایەک بڕیادەکەن لە دژی حکومەتی دیموکراتی سەرۆک (ماکاریوس)

کە لە هەبژاردن دەنگی هێناوە. ماکاریوس لە هەوڵی تیرۆرکردنی رزگاری بوو. کاتێ هێزە دیموکراتەکان حکومەتی دیکتاتۆری فاسیستیان لەناوبرد، وەزیری دەرەوەی ئەمریکا بە لای حکومەتی تورکیا بای دایەوە و قوبرسیان داگیرکرد. هەزاران کەس تیرۆرکران و 200 هەزار کەس ناچاربوون ماڵ و حاڵیان بەجێ بهێڵن.

– تێیموری ڕۆژهەڵات(1975): ئەمریکا ئامادەنەبوو دان بە سەربەخۆیی ئەم وڵاتە بنێت کە لە لایەن بزووتنەوەی(فریتلین) بانگەوازی بە کرا تا لە دەسەڵاتی داگیرکاری پورتوگال ڕزگاریان ببێت. لەبری ئەوە پشتیوانی لە ڕژێمی سوهارتۆی ئیندنوسیای کرد کە بەخێ کرێگرتەی سیاسی و ئابووری ئەمریکایە. لە ئەنجامی ئەم داگیرکردنە 200هەزار هاوڵاتی تیرۆرکران.

– ئەرژنتین(1976): بەسەرپەرشتی cia کودەتای سەربازی لە 1dی حکومەتی مەدەنی بەرپاکرا. کەماندۆی کوشتن لەسەر داوای ڕژێمی ڤیدیلا تیرۆریان لە وڵات بەاوکرد. هەزاران تێکۆشەر تیرۆر و بەسەروشوێن کران(دایکانی کەپەنی دی مایە تا ئێستا بەدوای چارەنووسی جگەرکێشکانیانن). Cia پایتەختی ئەرژەنتین(بەینەس ئایرس) کرد بە بنکەی سەنتڕاڵی خۆی بە ئەوەی کەماندۆی تیرۆرکردنی تێکۆشەران لەسەر ئاستی ئەمریکای لاتین بەڕێوەبەن.

– ئەنگۆلا(1976-1982): ئەمریکا بە چەك پشتیوانی لە کەماندۆی تایبەت دەکات کە هاوکات لەلایەن حکومەتی ڕەگەپەرەستی ئەفریقای باشوور پشتیوانی لە هێزە چەکدارەکان دەکەن کە لە دژ بە حکومەتی ڕزگاریخوازی نیشتمانی وڵاتەکە دەجەنگن و وڵاتە لەناو جەنگی ناوخۆ وێران دەکەن.

– عیراق-ئیران(1980-1988):

– ئەفغانستان(1980-1990)

– نیکاراگوا(1981-1985

– ئێل سلفادۆر(1981-1992)

– فاکلاند/مالڤیناس(1982)

– لوبنان(1982-1984)

– گرینادا(1983)

– لیبیا(1983)

– هایتی(1986)

– پلیڤیا(1986)

– پەنما(1989-1990)

– عیراق(1991)

– سومالیا(1992-1994)

– بوسنیا(1993-1995)

– کرواتیا(1995)
– ئەفغانستان(1998)
– سودان(1998)
– یوکسلاڤیا(1999)
– ئەستا قەناغەکی تر لەئارایە و درێژەی سیاسەتی تیرۆر و داگیرکردن و نائارامیە لە جیهان:
– ئابلۆقەدانی رووسیا لە هەموو قەزاکانەوە.
– دەستوەردان لە ئۆکرانیا و پشتیوانیکردنی دارایی و راگەیاندن بە نازییە تازەکان،
– هێرشکردن و هێرشی راگەیاندن و دامەزراندنی بنکەی سەربازی و سیستەمی موشەکی دژ بە کۆریای باکوور
– کودەتای"سپی" لە بەرازیل
– ئابلۆقەدانی ئابووری فنزوێلا و پشتیوانیکردن لە حزب و گروپە راستڕەوکان و پشێوی و تێکدانی بارودۆخی وەتەکە.

چاوپێکەوتن لەگەڵ نەم چۆمسکی سەبارەت بە بەهاری عەرەبی

لە ئەرشیڤەوە ...

نەم چۆمسکی تەمەن ٨٢ ساڵ، ناسراوترین بیرمەندی سەردەمی ئێمە، زمان زان و فەیلەسوف، ڕەخنەگرێکی تونند لە سیاسەتە دەرەکییەکانی ئەمریکاو ئابورەکەی. سیدا نەرچ لە ٢٢-٦-٢٠١١ ئەم چاوپێکەوتنەی لەگەڵ سازداوە لە ژێر ناوی " هەژئاوا لە دیموکراسیبوونی دونیای عەرەب دەترسێ"

ئامادەکردنی: Ceyda Nurtsch
وەرگێڕانی: گەران عەبدوڵا

پرسیار: بەڕێز چۆمسکی زۆر کەس پێیان وایە کە دونیای عەرەب نەگونجاوە بە دیموکراسیەت. پێت وانیە هۆوداوەکانی ئەم دووایییە ئەو بۆچوونەی پوچەڵ کردبێتەوە؟

چەمسکی: ئەم بۆچوونانە هەر لەسەرەتاوە خاوەنی هیچ بنەمایەک نین. جیهانی عەرەبی و ئیسلامی مێژوویەکی دوورو درێژی هەیە لەگەڵ دیموکراسی، بەڵام ئەو هەوڵانەی لەماوە دیموکراسییەوە دەکران، هەمیشە لەلایەن ڕژێمەکانەوە لەبار دەبران. لەساڵی ١٩٥٨ لە عێراق شۆرش ڕوویدا، ئەمە دنیانین بەتەواوی ئەو شۆرشە بنیازی چیبوو، پەرەچی ڕووەو بنیاتنانی دیموکراسییەت هەنگاوی نابێ، بەڵێ ئەمریکا هەستا بە ڕێکخستنی کودەتا بەسەر شۆڕشەکەدا. لەم بارەوە سەرەکی وەزارەتی یەکگرتووەکانی ئەمریکا " دوایت ئیزنهاوەر"لەو سەردەمدا لە گفتوگۆیەکی ناوخۆیدا باسی لەهەڕەمەتێکی ڕق کرد دژبە ئەمریکا لە جیهانی عەرەبیدا، ئەمەش لە لایەن دەسەڵاتدارێتی بەناخەڕ، بەڵکو ڕاستەوخۆ لە لایەن خەڵکەوە. لەسەر ئەو بنەمایە ئەنجومەنی باڵای ئاسایشی نەتەوایەتی هەستا بە ئامادەکردنی یاداشتنامەیەک لەو بارەوە،دەتوانرێت ئەو یاداشتنامەیە لەسەر تاری ئینتەرنێت وەدەست بهێنرێت. ئەم یاداشتنامەیە باس لەوەدەکات و دەڵێ: هەستێک هەیە لە جیهانی عەرەبی کەوا ئەمریکا ببێگرە لەبەرانبەر گۆڕانکاردن ودیموکراسییەت لە جیهانی عەرەبیدا، وەیارمەتی دەسەڵاتە دیکتاتۆرییەکان دەکات لە پێناو دەستگرتن بەسەر نەوتدا. یاداشتنامەکە دەڵێ ئەو هەستە ڕاستە، وەدەبێت ئەمریکا هەر ئەوکارە بکات.

پرسیار: ئەمە مانای وایە کەوا دیموکراسییەتی ڕژئاوا ببێگرە لە پێش هاتنە کایەوەی دیموکراسییەت لە جیهانی عەرەبیدا؟

چەمسکی: نامەوێ بچمە درێژەی باسەکەوە، بەڵام بەڵێ، ڕێک تا ڕادەیەک ئەمرۆ ئەو کارەیان کردووە. بەردەوام شۆرش هەبووە لە پێناوی دیموکراسیەتدا، بەڵام سەرکوتکراوە لەلایەن دیکتاتۆرەکانەوە کە بەهرەمەندن لە پاڵپشتیەکانی ئەمە بە یارمەتی ئەمریکا، بەریتانیا و فەرەنسا بە شێوەیەکی سەرەکی. بە دنیاییەوە دیموکراسییەت نابێت کاتێک تە هەمووت وەران کردبێت . بەهەمان شێوە ئەتوانی هەمان بۆچوون بەڵێت سەبارەت بە ئەمریکای لاتین خاوەنی زنجیرەیەک لە دەسەڵاتی دیکتاتۆری مرۆڤ کوژو درندە. تا ئەو شوێنەی ئەمریکا باڵادەستی هەبێ بەسەر ناوچەکەدا، پێش ئەویش ئەوروپا، کەواتە دیموکراسییەت بنیات نانرێت، لەبەر ئەوەی دەڕوخێنرێت.

پرسیار: کەواتە بەهاری عەرەبی بەڵای تەوە جگای سەرسورمان نەبوو؟

چەمسکی: لەڕاستیدا پێشبینیم نەدەکرد، بەڵام پاشخانەکی دوورودرێژی هەیە. با میسر وەربگرین. ئەو گەنجانەی دەستیان دایە ڕێکخستنی

شەرش لە ٢٥ی جانیوەری ناویان لە خە نا بزووتنەوەی ٦ی ئاپرە ، هەیەک هەیە بە ئاو ناوە. ئاپرەی ٦ ساڵی ٢٠٠٨بریار بوو گرنگترین و گەورەترین بزووتنەوەی کرێکاری لە کارگەی رستن و چنینی مەحەلای میسر بەڕێ بخرێت، کە گەورەترین ناوەندی پیشەسازییە، بەمانگرتن و خۆپیشاندان لەسەراسەری وڵاتدا پشتیوانی لێکرا، کەچی بەتوندترین شێوە لەلایەن دەسەڵاتەوە سەرکوتکرا. ئەمە لە ڕۆژئاوا ئەم کارانە نابنە جێگای سەرنجمان تا ئاو شۆنەی دەسەڵات توانای کۆنترۆڵی جەماوەری هەیە، کەواتە ئاو کارانە هیچ پەیوەندییەکی بە ئەمەوە نییە لە ڕۆژئاوا! بەڵام میسرێکان ئەمە لە بیر ناکەن، لەگەڵ ئاوەشدا ئەمە ئەقڵیەکە لاو زنجیرە خباتە بەردەوامیان کە لە بشکیاندا سەرکەوتنیان تیایدا بەدەست هێناوە. چەند تۆژینەوەیەکی باش هەیە لاو بارەوە. تۆژەری ئەمریکی" Joel Beinen " لە زانکۆی ستانفەردی ئەمریکییە، کەمێک کاری لە بارەی بزووتنەوەی کرێکاری میسرەوە ئەنجام داوە،وە کەمێک وتاریشی لاو بارەوە هەیە کە لە کۆن و نوێیەکانیدا باس لاوەدەکات کە کرێکارانی میسر خەبات بە دیموکراسییەت دەکەن.

پرسیار: جەرج بشی پێش ئەباما لەسەی سیاسەتکانیەوە بانگشەی ەووخاندنی دیکتاتۆرەکانی دەکرد لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و بە دەمینە ئەفەکت "domino effect " * ناوی دەبرد و بە ڕۆژهەڵاتێکی نوێ و ئازادی ناو زەدە دەکرد. پەت وایە هیچ پەیوەندییەک هەیە لە نێوان سیاسەتکانی جەرج بش و ەوداوەکانی ئێستادا؟

چەمسکی: لەڕاستیدا بابەتی سەرەکی لە مەژووی شەی ساردا بابەتی دەمینە ئەفەکت بوو بە : کوبا، بەرازیل، ڤێتنام…. هەنری کیسنجەر ئاوەی بە ڤایرەس شوبهاندو پێیوابوو دەکرێ تەشەنەبکات. کاتێک کیسنجەر و نیکسەن پلانی ەوخاندنی "ئەلەند" ** یاندا کە بشەوێکی دیموکراتیانە لە شیلی هەبژێردرابوو-(لەئێستادا ئەمە هەموو ئاو بەگەنامانەمان لەبەردەستدایە) کیسنجەر بە شەوێکی تایبەت وتی، دەکرێت ئەم ڤایرەسەی شیلی وڵاتانی ترو تەنانەت ئەوروپاش بگرێتەوە. لەڕاستیدا خەی و برجنەف ەازیبوون لەسەر ئاوە، وە هەردوکیان لە دیموکراسی دەترسان. کیسنجەر وتی دەبێ ئەم ڤایرەسە ەابماڵین. ئاوکارەشیان کردوو تێکیان شکاند.
ئەمەش هەروا، بش و ئەباما تەقیون لە بەهاری عەرەبی. هەیەکی ژیرانەشیان هەیە بە ئاو ترسە، ئاوان دیموکراسیان ناوە لە دونیایی عەرەب. ئەگەر بچوونی جەماوەری عەرەب کاریگەری هەبێت لەسەر دەسەڵاتی سیاسی، ئاوە ئەمریکاو بەریتانیا لە ڕۆژهەڵاتدا تووە

هێندەرنە دژەو، هەر بەیە تەقیون لە بونی دیموکراسیەت لە ناوچەکەدا.

پرسیار: ڕۆژنامەنووسی ناسراوی بەریتانی" ڕۆبرت فیسک" لە ڕۆژهەڵاتی ناوەراست، لەم دووایانەدا رایگەیاند کەوا ئۆباما و سیاسەتکانی هیچ کاریگەرییەکیان لەسەر رووداوەکان نەبووە…

چەمسکی: ئەوبابەتەم خوێندەوە، بابەتێکی زۆرباشبوو. ڕۆبرت فیسک ڕۆژنامەوانێکی بە سەلیقەیە و زۆر باش شارەزای ناوچەکەیە. پەموایە مەبەستی لە چالاکوانەکانی ٦ی ئاپرڵ کە بەتەواوی گوێ بە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا نادەن و پشتیان لێکردووە. ئەوان دژانن وڵاتە یەکگرتووەکان دوژمنی ئەوانن. لە ڕاپرسییەکدا لە ٩٠%ی خەڵکی میسر پێیان وایە کە ئەمریکا خراپترین هەڕەشەی ڕووبەڕووبانن دەبێتەوە، لەم چەوار چێوەیدا ئەمە مانای وانییە وڵاتە یەکگرتووەکان کاریگەری نەبێت، چوونکە خاوەنی هێزێکی گەورەیە.

پرسیار: ڕۆخنەیەک هەیە سەبارەت بە ڕۆشنبیرانی عەرەب کە زۆر بەدەنگ و خەباڵزن. ڕۆشنبیری عەرەب دەبێت چ ڕەهەندێک بگرن لەمەدا؟
چەمسکی: ڕۆشنبیران بەرپرسیارێتیەکی تایبەتیان هەیە. ئەمە پێیان دەڵێین ڕۆشنبیر چوونکە ئەمان جیاوازن نێک لەبەر ئەوەی زیرەکترن لە کەسانی تر، بەڵکو خاوەن پایەو توانایەکی تایبەتن بەیە بەرپرسیارێتیەکی زیاتریان دەکەوێتە سەرشان. ئەمە بە ڕۆشنبیرانی دونیای عەرەب و هەموو شوێنێکی تریش هەروایە.
-————————————

پەراوێز:

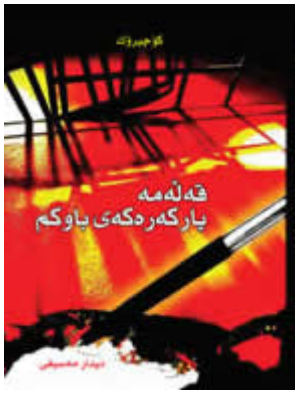
* "domino effect" بە زمانی ئینگلیزی دەمینێ ئەفێکت واتا کاریگەری دەمینێ بە " تیۆری دەمینێ" ش دەناسرێت و ناوی دەهێنرێت، دەستەواژەیەکی زانستی سیاسییە و لە هەمانکاتدا زاراوەیەکی سیاسیشە کە لە ساڵانی پەنجاکانەوە هەتاوەکو کۆتایی هەشتاکان ناوی دەهێنرا واتە لەسەردەمی شەڕی ساردا. ئەم زاراوە سیاسییە زۆرتر لەبەرانبەر هەژموونی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا بەکار دەبرا، بەتایبەت لەو سەردەمەدا دەسەڵاتی کۆمۆنیستی لە جیهاندا ڕوولەگەشبوو. بەیە سیاستەمەدارانی ئەمریکاو ڕۆژاوا پێیان وابوو ئەگەر ڕۆ لەمە نەگیرێت ئەوا وەک کەوتنی پووڵی دەمینێ وڵاتەکانی دونیا دەروخێن و دەسەڵاتی کۆمۆنیستی جێگایان دەگرێتەوە. (وەرگێر)
** "ئەڵقاندێ" سلڤادۆر ئەڵەندێ یەکەمین کەسی مارکسی بوو بەشێوەیەکی

دیموکراسیانە لە مارسی ١٩٧٣ لە وڵاتی شیلی لە ئەمریکای لاتین لەلایەن خێکەوە هێبژێردرا و لە کودەتایەکی سەربازیدا بە پشتیوانی ئەمریکا لە ١١-٩-١٩٧٣ کوژرا. (وەرگێر)

سەرچاوە:
qantara.de
ئەم بابەتە لە ژمارە 5 ی گۆڤاری کەنسێپت بڵاو بۆتەوە.

قەڵەمە پارکەرەکەی باوکم... کە چیرۆک ... دیدار مەسیفی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...

فەلسەفەیەکی بەسەزتر و شکەماندانەتری سەرکەوتن ... ئالان

دی بۆتۆن وەرگێڕانی: ئاکۆ قادر

لای من گرفتە پیشەیەکان زۆر ڕووەدەن، لە ڕاستیدا زۆرجار ئۆورانی ژێزانی یەکشەمە کاتێک خۆر ئاوادەبێت و بڕشایی نێوان هیواکانم کە بۆ خۆم هەمە لەگەڵ واقعی ژیانمدا بە شێوەیەکی ئازاربەخش گەورە دەبێت، زۆر جار لە کۆتاییدا دەست بە گریان دەکەم.
هەموو ئەم شتانەتان بۆ دەگێڕمەوە لە بەر ئەوەی بۆوام وایە ئەمانە تەنها گرفتکی کەسی نیە، پێ دەچێت بۆواتان وابێت من هەڵەبم لەمەدا، بەڵام بە بۆوای من ئێمە لە سەردەمێکدا دەژیین بەبەردەوامی گرفتە پیشەییەکانی تێدا ڕووەدات، و بەر ئەو ساتانەمان دەکەوێت کەوابیرمان دەکردەوە کە ژیانی خۆمان و پیشەکانمان دەناسین، ئەوە وامان لێ دەکات هەست بە مەترسی بکەیین.
پێ دەچێت ئێستا دابینکردنی گوزەرانێکی باش ئاسانتر بێت لە چاو ڕابردودا، بەڵام لەوەدەچێت ئێستا بە بەراورد بە ڕابردوو گرانتربێت کە بتوانیت ئارام بمێنیتەوە و ئازادبین لە دڵەڕاوکێ ی پیشەیی، ئێستا دەمەوێت ئەگەر دروست بێت چاوێك بە هەندێك لەو هەیانەدا بخشێنن کە دەبنە هۆی هەست کردنمان بە دڵەڕاوکی بەرامبەر پیشەکانمان و دەربارەی ئەوەی بڕچی دەبینە قوربانی تەنگەژە پیشەیەکان، هەندێك جار بە هۆمنی لە سەر جێ خەوەکانمان دەگریین، پێدەچێت یەکێك لە هۆیەکانی ئەم ئازارچەشتنانەمان ئەوەبێت کە ئێمە دەوروبەرمان گیراوە بە لە خۆباییەکان.
ئێستا بە جۆرێك لە جۆرەکان هەندێك هەواڵی ناخۆشم پێ یە، بە دیاریکراوی بۆ هەرکەسێك لە دەرەوە هاتبێت بۆ شاری ئێکسفۆرد، لەوێ کێشەیەکی ڕاستەقینەیان دەبێت لە گەڵ لە خۆبایبوندا، هەندێك جار خەڵکی وابیردەکەنەوە کە بەریتانیا بە دیاردەی لەخۆباییبون جیادەکرێتەوە، دیاردەیەکی جیاکەرەوەی ئەوێ یە بەهۆی خانوە فەخمەکانی و ناونیشانی، بەڵام هەواڵکی ناخۆشم پێ یە ئەویش ئەوەیە ئەمە ڕاست نیە، لە خۆبایبون دیاردەیەکی جیهانیە، ئێمە ڕۆکخراوکی جیهانین، لەخۆبایی کێ یە؟ لەخۆبایی هەرکەسێکە کە: "بەشێکی بچوك لە تۆ وەردەگرێت و بەکاریدەهێنێت بۆ دروستکردنی وێنەیەکی تەواو لە تۆ"، ئەمەیە لەخۆباییبوون.
بەڵام جۆری زیاتر بەربڵاوی لەخۆباییبون لەم ڕۆژانەدا، لەخۆباییبونی کارە، ئەم جۆرە لە لەخۆبایبونە هەر لە ساتەکانی یەکەمی چونت بۆ هەر ئاهەنگێك ڕووبەڕووت دەبێتەوە، کاتێك یەکێك پرسیارە بەناوبانگەکەت لێ دەکات، پرسیاری سەرەتای سەدەی بیست و یەك: "ئیشت چی یە؟" بەرمەبنای ئەو وەڵامەی کە دەیدەیتەوە ئەو

کەسانە یان بەشێوەیەکی چاوەڕوان نەکراو دڵخۆش دەبن بە بینینت، یاخود تەماشای کاتژمێرەکانی دەستیان دەکەن و بیانوێك دەهێننەوە بۆ دوورکەوتنەوە لێت.
ئێستا، پێچەوانەی لەخۆبایی دایکتە، مەرج نیە بەدیاریکراوی دایکی تۆ، یان دایکی من، بەڵام ئەگەر دروست بێت بڵێین "دایکی ئایدیاڵ" واتە ئەو کەسەی دەستکەوتەکانتی بەلاوە گرنگ نیە، بەڵام بۆ بەدبەختی زۆرینەی خەڵکی دایکمان نین، زۆرینەی خەڵکی پەیوەندییەکی تونڊ دەڕزنەوە لە نێوان بڕی کات یان تەنانەت سەرسامی و خۆشەویستی- خۆشەویستی نائاماتیکی هەرچەندە دەشێت ئەوە بەشێك بێت لەوە، بەڵام مەبەستم خۆشەویستیە بەشێوەیەکی گشتی و ئاز- ئەوان ئامادەن دانمان پێدابنێن، بەڵام ئەمە بەوردی بەستراوە بە پێگەمانەوە لە زنجیرەی هەڵەمی کەمەڵایەتیدا.
ئەمەش بەشێکی گەورە پێکدەهێنێت لەو هەڵکارەی وامان لێ دەکات زۆر بە توندی گرنگی بدەیین بە پیشەکانمان، لە ڕاستیدا ئەمە هەڵکاری زۆر گرنگیدانمانە بە شمەکە مادییەکان، زۆر جار پێمان دەوترێت کە ئێمە لە سەردەمێکی مادیدا دەژین و ئێمە هەمومان خەڵکی تەماعبازیین، بەڵام لەوبۆایەدا نیم ئەمە ڕاست بێت کە هەموومان مادیی بیین، بەڵام لە کەمەگایەکدا دەژیین بە سادەیی هەستاوە بە گرێدانی بەدەستهێنانی شمەکە مادییەکان بە دیاریە مەعنەوییەکانەوە(سەرمایەی هەمزی)، ئەوەی ئێمە دەمانەوێت شمەکە مادییەکان نین، بەڵکو ئەو سەرمایە هەمزییەیە (ئەو پاداشتەیە) کە پێ یەوە بەستراوە، ئەمەش ڕۆگایەکی تازەیە بۆ بینینی شمەکە کەمالیەکان، لە جاری ئایندەدا کاتێك کەسێك دەبینیت ئوتومبێلێکی لە جۆری "فیراری" لێ دەخوڕێت لە بەر خۆتەوە مەڵێ "ئەو کەسە تەماعبازە" بەڵکو بڵێی: "ئەوە کەسێکی بێ ئەندازە لاوازە و پێویستی بەخۆشەویستیە"، هەست بە هاوسۆزی بکە لە بەرامبەریدا لە بری ئەوەی ڕقت لێ ببێتەوە.
هێی تر هەیە، هەڵکاری تر هەیە لە پشتی ئەوەوە کە هەنوکە هەستکردنمان بە ئارامی بووە بە شتێکی گران لە چاو ڕابردودا، یەکێك لەو هۆیانە هێیەکی دژیەکە لە بەر ئەوەی پەیوەندیدارە بە شتێکی بەڕاستی چاکەوە ئەویش هیوایە ئەوەی کە هەمومان هەمانە بەرامبەر بە پیشەکانمان، هەنوکە چاوەڕوانیەکانمان لە بارەی ئەوەی مرۆڤ دەتوانێت لە ماوەی ژیانیدا بە دەستی بهێنێت هەرگیز تا ئەم ئاستە بەرز نەبێتەوە، ئەمڕۆ لە زۆر سەرچاوەوە پێمان دەوترێت کە هەموو کەسێك توانایی هەیە هەرشتێکی بوێت بەدەستی بهێنێت، ئێستا چیدیکە سیستەمی چینایەتی نەماوە، ئێمە ئێستە لە سیستەمێکدا دەژیین هەموو کەسێك دەتوانێت بەرز بێتەوە بۆ ئەو پێگە

کۆمەڵایەتیەی کە خۆی دەیەوێت، وئەمەش بیرکەیەکی جوانە. سەرەڕایی ئەوە ئێستا جۆرێك لە یەکسانی هەیە، هەموومان بە شێوەیەکی بنچینەیی یەکسانین، هیچ شێوازێکی دیاریکەری وردی بە زنجیرەی هەڵەمی کۆمەڵایەتی نەماوە. کێشەیەکی ڕاستەقینەی گەورە هەیە لە گەڵ ئەوەدا، ئەو کێشەیەش ئیرەیی یە، ناوهێنانی ئیرەیی شتێکی قەدەغەکراوە، بەڵام یەك هەستی بادەستە هەیە بە سەر کۆمەڵگا هاوچەرخەکاندا ئەویش ئیرەیی یە، کە بەستراوەتەوە بە ڕۆحی یەکسانیەوە.

با بڵێین ووتبکەمەوە، لەو بڕوایەدام شتێکی ناڕاسایی دەبێت بە هەر یەکە لە ئێوە یان بینەران، کە ئیرەیی بە بە پادشای ئینگلتەرا ببات، ئەمە سەرەڕای ئەوەی ئەو لە هەموتان دەوڵەمەندتر بوە، سەرەڕای ئەوەی خانویەکی زۆر گەورەی هەیە، هێی ئەوەی کەسمان ئیرەیی بە ئەو نابەیین ئەوەیە کە ئەو ڕەفتار سەیرە، ئەو بە سادەیی زۆر سەیرە، وە ناتوانین پەیوەندی لەگەڵدا ببەستین، ئەو بەشێوەیەکی پێکەنینهێنەر دەدوێت، هەروەها لە شوێنکی سەیریشەوە هاتوە، کەواتە ئێمە ناتوانین پەیوەندی لە گەڵدا ببەستین، کاتێکیش ناتوانین پەیوەندی لە گەڵ کەسکدا ببەستین ناتوانین ئیرەیی پێ ببەیین.

هەرچەندە دوو کەس لە تەمەن و پاشخان و پرسەی دیاریکردنی شوناسدا نزیك بوون لە یەکتریەوە، زیاتر مەترسی ووبەووبونەوەیان بە ئیرەیی هەیە، لە بەر ئەوەیە کە نابێت هیچ یەکێك لە ئێوە ئامادەبێت بڕوات بۆ ئاهەنگی دووبارەی کۆبونەوەی هاوڕیانی کۆنی قوتابخانە، لە بەر ئەوەی هیچ سەچاوەیەکی لەوە بەهێزتر نیە بۆ ئیرەیی لەو خەکانەی کە لە گەڵیاندا بویین لە قوتابخانە، بەڵام کێشەی کۆمەڵگای هاوچەرخ بە شێوەیەکی گشتی ئەویە کە جیهان هەمووی دەگۆڕێت بۆ قوتابخانە، هەموو تێیدا جینز لە پێدەکەن، هەموان تێیدا لە یەکدەچن، بەڵام لە ڕاستیدا وانین، لێرە ڕۆحی یەکسانی هەیە و یەکانگیرە لە گەڵ نایەکسانیەکی قوڵدا، ئەمەش دەشێت ببێتە هێی فشارێکی زۆر ماندوکەر.

لەوانەیە سەختی ئەوەی لە سەردەمکی وادا بەبگەیت بە ئاستی "بیل گیتس" لە دەوڵەمەندی و ناوبانگدا، هەر هەمان چەشنی سەختی بێت لە گەشتن بە چینی ئەرستۆکراسی فەرەنسی سەدەی حەڤدە. بەڵام بیرکردنەوەیەك هەیە ئەمە ڕەتدەکاتەوە، ئەویش گۆڤارو هەیەکانی ڕاگەیاندنە کە دەڵێن ئەگەر وزەی ئەوەت تیا بێت دەتوانیت، هەروەها هەندێك بیرکردنەوەی سەرنج ڕاکێش پێشکەدەکەن لە بارەی تەکنەلۆجیاو کەراجی ئۆتۆمبیل لە ماڵەکەتدا پێدەڵێن کەواتە ئەها تۆش دەتوانیت دەست بکەیت بە شتێکی گرنگ.

ئەنجامی ئەم کێشەیەش خەڵکی وا هەست دەکەن کە وەک ئەوەی لە کتێبخانەیەکی فرۆشتنی کتێب بن، کاتێک دەڕۆن بۆ کتێبخانەیەکی گەورەی فرۆشتنی کتێب و دەوانیتە بەشی گەشەپێدانی خود هەر وەکو من هەندێکجار دەیکەم، ئەگەر دەست بکەیت بە شیکردنەوەی کتێبەکانی بواری (یارمەتیدانی خود) کە ئەمڕۆ لە جیهاندا دەنوسرێت، تێبینی دەکەیت کە لە دوو جۆری بنەڕەتین، جۆری یەکەم پێت دەڵێت: "دەتوانیت هەر چیت بتەوێت بەدیبهێنیت! دەتوانیت سەرکەویت! هیچ ئەستەمێک نیە!"، بەڵام جۆری دووەم لە بیرکەی ناو ئەو کتێبانە باس لەچۆنیەتی گونجان دەکات لە گەڵ ئەوەی بە شێوەیەکی ڕێزدارانە ناویدەنێن: "کەمی متمانە بە خۆ بوون"، وە بەشێوەیەکی قەزەونیش پێ ی دەوترێت "هەست بە خراپی کردن بەرامبەر خۆمان".

پەیوەندییەکی ڕاستەقینە هەیە لە نێوان کۆمەڵگایەکدا بە خەڵکی دەڕێت کە دەتوانن هەر شتێک بیانەوێت بیکەن لە گەڵ دیاردەی بوونی کەمی متمانە بە خۆکردن تێیدا، کەواتە ئەمە ڕۆگەیەکی تیرە کە دەکرێت لە بابەتێکی ئیجابیەوە پەرچەکردارێک بکەوێتەوە، هەندێک جار هۆیەکی تر هەیە بۆ هەستکردنمان بە دڵەڕاوکێ بەرامبەر پیشەکانمان و بەرامبەر بە پۆگەمان لە جیهانی ئەمڕۆدا لە چاو ڕابردودا، ئەویش دیسان پەیوەندیدارە بە شتێکی باشەوە ئەو شتە باشەش ناو دەبەرێت بە شایستەکراسی (meritocracy – الجدارة).

ئێستا هەموان سەرجەم سیاسیەکان لە ڕاستەوە بۆ چەپ، لەوەدا یەکدەگرین کە شایستەکراسی شتێکی چاکە، پێویستە لە سەر هەمومان هەوڵبدەیین کۆمەڵگاکانمان بە ڕاستی شایستەکرات بێت، کۆمەڵگای شایستەکرات چی یە؟ کۆمەڵگای شایستەکرات ئەو کۆمەڵگایە هەرکەسێک تێیدا خاوەنی زیرەکی و وزە و بەهرەبێت دەگاتە لوتکە، نابێت هیچ شتێک ببێتە ڕێگر لە بەردەمتدا، ئەمەش بیرکەیەکی جوانە، بەڵام کێشەکە لەوەدایە کە ئەگەر تۆ بڕوات بە کۆمەڵگایەک هەیە کە ئەوەی لە لوتکەدایە ئەوەیە کە شایستەی ئەوەیە بگاتە لوتکە، ئەوا بە شاراوەیی بڕوات بەوە هێناوە، بە شێوەیەکی خراپ باوەڕت بە کۆمەڵگایەک هێناوە کە ئەوەی شایستەی ئەوەیە لە خواری خوارەوە بێت لە خواری خوارەوەی کۆمەڵگایە و هەر لەوێدا دەمێنێتەوە، بە واتایەکی تر پۆگەی تۆ لە ژیاندا بە ڕێکەوت نەهاتوە و بەکۆشتکی شایستەتە و بەدەست هاتوە (واتە ئەو بارودۆخەی کە تێیدایت شایستەیە بە تواناکانت، و پۆ بە پێستی هەرکەسێکە –و-)، ئەمەش وادەکات دڵنیان شتێکی زۆر داوخێنەر بێت.

دەزانن کە لە سەدەکانی ناوەڕاستدا لە ئینگلتەرا، ئەگەر کەسێکی هەژارت بدیبایە ئەوا ئەو کەسە ناودەبرا بە "بەدبەخت" بەشێوەیەکی حەرفی یانی کەسێکە کە بەهرەوەر نەبووە بە سامان، بۆ بەختە. بەڵام

لەم سەردەمەدا بەتایبەت لە ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا ئەگەر یەکێك لە چینی هەرە خوارەوەی کۆمەڵگا ببینیت، لەوەدەچێت بە شێوەیەکی دڕەقانە ناوببرێت بە "دۆڕاو (فاشل loser -)". جیاوازییەکی زۆریش هەیە لە نێوان کەسێکدا پێ بوترێت "بەدبەخت (بێ چارە)" لە گەڵ "دۆڕاو- loser"، ئەمەش ئەو 400 ساڵە لە پێشکەوتنی کۆمەڵگامان پێ نیشان دەدات، هەروەها ئەو بۆچوونەمان پێ نیشان دەدات کە هەمانە بەرامبەر ئەو کەسەی پەرپرسە لە ژیانمان، چیتر خوداکان لەمە بەدوا بەرپرس نین، بەڵکو خۆمانین، خۆمان بە ئادەستین بە سەر ژیانمانەوە.
ئەمەش شتێکی دژخۆش کەرە بەلای ئەوانەوە کە ژیانیان بە شێوەیەکی باش دەڕوات، وە شتێکی داوخێنەرە بەلای ئەوانەوە کە بارودۆخیان باش بەڕێوە ناچێت، ئەمەش لە خراپترین دژخدا بە پێ ێیکدانەوەی زانایانی کۆمەڵناسی.. وەك ئەمیل دۆرکایم، دەبێتە هۆی بەرزبوونەوەی ڕێژەی خۆکوشتن، بڕیە لە وڵاتانی پێشکەوتو و تاکگەرادا ڕێژەی خۆکوشتن لە هەر بەشێکی تری جیهان زیاترە، بەشێك لە هۆی ئەوەش ئەوەیە کە خەڵکی لەم شوێنانەدا ئەو شتانەی بەسەریاندا دێت زۆر بە تونڈی بەکەسی دەکەن (واتە هۆیەکەی دەگەڕێننەوە بۆ خۆیان _و_)، خۆیان خاوەنی سەرکەوتنەکانیانن و هەر خۆشیان خاوەنی شکستەکانیانن.
ئایا ێیگایەك هەیە بۆ ڕزگابوون لەو فشارانەی کەمێك لەمەوبەر خستمە ڕوو؟ لەو بڕوایەدام بەڵێ، تەنها دەمەوێت چاوێك بگێڕم بە هەندێکیاندا، با شایستە بوون بە نمونە وەرگرین، بیرکەی ئەوەی هەر کەسێك شایستەی ئەوەیە کە پێ ی گەشتوە، لەو بڕوایەدام ئەوە بیرکەیەکی شێتانەبێت، بەتەواوی شێتانەیە، پشتگیری هەر سیاسیەك دەکەم لە ڕاست بێت یان چەپ، بیرکەیەکی تا ئاستێك چاکی هەبێت لە بارەی شایستەییەوە، من لە هەوادارانی پرەنسیپی شایستەییم، بەڵام بڕوام وایە، شێتیە ئەگەر بڕوات وابێت کە دەتوانین کۆمەڵگایەکی شایستەکراتی ڕاستەقینە دروست بکەیین، ئەمە خەونێکی ئەستەمە.
بیرکەی ئەوەی کۆمەڵگایەك دروست بکەیین، هەموان پلەبەندکرابین بە وردی، چاکەکان لە لوتکەدا، وخراپەکان لە بنەوە بن، ئەمەش بە تەواوەتی وەك خۆی جێ بەجێ بکرێت ئەستەمە، بە سادەیی لە بەر ئەوەی زۆر هۆکاری هەمەکی هەیە وەك: ڕووداوەکان، ڕووداوەکانی لە دایك بوون، ڕووداوەکانی کەوتنی شتەکان بەسەر سەری خەڵکیدا، نەخۆشیەکان، هتد، ناتوانین هەرگیز ێیزبەندییان بکەیین، وە ناتوانین هەرگیز خەڵکی وەك ئەوەی پێویستە پلەبەند بکەیین.
وتەیەکی جوانی قەدیس ئۆگستین سەرنجی ڕاکێشاوم لە کتێبی "شاری خودادا" کە لەوێدا دەڵێت: "بڕیاردان بەسەر خەڵکدا بە پێ ی

پەستەکانیان گوناهە"، ئەمەش بە ئینگلیزی تازە واتە گوناە، واتە وێنەیەك لە هەر کەسێك دروست بکەیت کە پێویستەی لە گەڵی بدوێیین بەرمەبنایی جێری ئەو کارو پیشەیەی کە هەیانە، ئەوە پێست نیە کە دەبێت لە بەرچاوی بگریت. بە پێ ی "قەدیس ئێگستین" تەنها خوا بێی هەیە هەر کەسێك بخاتە ئەو شوێنەی کە شایستەیەتی، ئەویش ئەو کارە لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا دەکات لە گەڵ فریشتە و نەفخی سور، و ئەوکاتەی ئاسمان دەکرێتەوە. ئەمەش بیرکەیەکی شێتانەیە بێ کەسێك کە وەك من علمانی بێت، بەڵام سەرەڕایی ئەوەش شتێکی زۆر بەنرخ لەو بیرکەیەدا هەیە.

بە مانایەکی تر جەوی خێت بکە کاتێك بێیار بەسەر خەڵکیدا دەدەییت، پێویست ناکات بەهای ڕاستەقینەی کەس بزانیت، ئەمە بەشێکی نەزانراوە لەواندا، پێویست ناکات وا هەڵسوکەوت بکەیین وەك ئەوەی دەیزانین. سەرچاوەیەکی تر هەیە بێ دڵدانەوەو ئارامی لە هەموو ئەم شتانە، کاتێك بیر لە دڕان لە ژیاندا دەکەینەوە، کاتێك بیر لە دڕان دەکەینەوە، یەکێك لە هۆیەکانی ترسمان لە دڕان ئەوە نیە کە دەستکەوتەکانمان لە دەست دەدەین یان پێگەکانمان دەدڕێنین، بەڵکو ئەوەی لێ دەترسیین بێیاردانی ئەوانی تر و گاڵتەپێ کردنەکانیانە، ئەمەش بەڕاستی هەیە.

لایەنێی یەکەمێی بەرپرس لەم سەردەمەدا لەم گاڵتەپێکردنە ڕۆژنامەکانن، ئەگەر ڕۆژێك لە هەر ڕۆژێکی هەفتە پەڕەی ڕۆژنامەیەك هەڵبدەییتەوە دەبینیت پڕە لەو کەسانەی کە ژیانی خێیان شێواندوە، لە گەڵ خەڵکی نەگونجاودا خەوتون، مادەیەکی هەڵەیان خواردوە، یاسایەکی هەڵەی تێپەڕاندوە، هەرچیەك بێت، دەبنە بابەتی گونجاوی گاڵتەپێکردن، بە واتایەکی تر "دڕان"، وە ئێستا ناودەبرێن بە "دڕاو – losers"، ئایا ئەتەرناتیڤێك بێ ئەمە هەیە؟ لەو بۆچوونەدام تەقالیدی ڕۆژئاوایی ئەتەرناتیڤێکی باشی تێدایە، ئەویش تراجیدیایە.

هونەری تراجیدیا، وەك ئەوەی لە شانۆکانی یۆنانی دێرینداا لە سەدەی پێنجی پێش زایینداا گەشەی پێ دراوە لە بنچینەوە شێوەیەك بووە لە شێوەکانی هونەرێك تەرخانکراوە بێ باسکردنی هەکاری دڕانی خەڵکی. هەروەها بێ پێدانی بڕێك لە هاوسۆزی (sympathy) پێیان. و پێویست ناکات ژیانێکی ئاساییان پێ بدەییت، چەند ساڵێك لەمەوبەر بیرم لەم بابەتە دەکردەوە، ڕۆشتم چاوێك بخشێنم بە ڕۆژنامەی "وەرزشی یەکشەمە" کە ڕۆژنامەیەکی میللی یە، ئەگەر پێشوەخت خێتان ناینناسن من پێشنیازی ئەوەتان بێ ناکەم بیخوێننەوە، ڕۆشتم بێ لایان بە مەبەستی قسەکردن لە گەڵیاندا دەربارەی یەکێك لە تراجیدیا سەرنجڕاکێشەکانی هونەری ڕۆژئاوایی و ویستم بزانم چۆن کار لە سەر

ەگەزە سەرەکیەکانی هەندێك چیرۆك دەکەن، ئەگەر وەك مادەیەکی هەواڵی هاتە نوسینگەی هەواڵی ئۆوارانی شەمەیانەوە.
باسی ئۆتۆلۆم بۆ کردن، پشتر هەرگیز نەیان بیستبوو بەڵام سەرسامبوون پێ ی، و داوام لێ کردن ناونیشانێکی سەرەکی بۆ چیرۆکی ئۆتۆلۆ بنوسن، ئەوان پشنیاری ناونیشانی: "پەنابەرێکی شت لە عەشقدا کچی ئەندامی ئەنجومەنی پیران دەکوژێت" ئەمە ناونیشانی سەرەکی ئەوان بوو بۆ ئەو چیرۆکە ئەگەر بڵاوببوایەتەوە لە ژنامەکەدا، ووداوەکانی چیرۆکی "مەدام بۆڤاریم" پێ وتن جارێکی تر نوسەرەکانیان سەریان سوڕا بە بیستنی و بەمشوەیە دایانشت: "سزانیەکی ئاوەدە بە بازاڕکردن، زەرنیخ دەخوات دوایی ئەوەی توشی کردەیەکی دەستبێنی مادیی دەبێت"، ئەوەی لەناو هەموو ئەم شتانەدا سەرنجم ڕادەکێشت ئەویە ئەو پیاوانە خاوەنی جۆرێکی تایبەتن لە بلیمەتی. ناونیشانی سەرەکیش کە لەوانی تر بەلامەوە سەرنج ڕاکێشتر بوو ئەو ناونیشانەی ئەوان بوو بۆ چیرۆکەکەی سۆفۆکلیس "ئۆدیبی پادشا": "سکسکردن لە گەڵ دایکمدا بووە هۆی کۆری".
بەهەرحاڵ، ئەگەر ویستتان، لە لایەکی بەشی هاوسزیدا، ئەوا ژنامەی میللیتان هەیە، لە لایەکەی دیکەشدا تراجیدیا و هونەری تراجیدی هەیە، گریمانە دەکەم کە من گفتوگۆ دەربارەی ئەوە دەکەم کە پێویستە هەندێك حیکمەت دەربارەی ئەوە فێربین کە لە ناو هونەری تراجیدیدا ووەدات، شتەیە بە هاملەت بڵێت دڵاو، ئەو دڵاو نیە، سەرەڕایی ئەوەی کە ئەو بەڕاستی دڵا، وە وای بۆ دەچم ئەمە پەیامی تراجیدیا بێت بۆ ئێمە، لەو بڕوایەدام هەر ئەمەش وای لێ دەکات زۆر زۆر گرنگ بێت.
شتێکی تری هاوپەیوەند بە کێمەگای هاوچەرخەوە، کە بووە بە هۆی ئەو دڵەاوکێ یە، ئەویش ئەوەیە کە ئێمە شتێکمان نامرۆیمان لە ناو کێمەگاکانماندا وەك سەنتەر نەماوە، ئێمە یەکەم کێمەگاین لە جیهاندا دەژیین بۆ ئەوەی شتێك بپەرستین جگە لە خۆمان، زۆر بە باڵایی دەوانینە خۆمان، هەر دەبێت واش بکەیین. خەڵکانێکمان نارده سەر مانگ، شتی زۆر جۆراوجۆری ناوازەمان ئەنجامدا، ئەو شتانەیە وامان لێ دەکات خۆمان بپەرستین. پاڵەوانەکانمان پاڵەوانی مرۆڤین، ئەمەش بارودۆخێکی زۆر تازەیە، لە سەنتەری زۆرینەی کێمەگاکانی تردا، پەرستنی شتێکی باڵا هەیە، وەك خودا، ڕۆح، هێزێکی سروشتی، گەردوون، هەر چیەك بێت ئەو شتە، شتێك بێت بۆ پەرستن، ئێمە تا ئاستێك ئەو نەریتەمان لەدەستداوە ئەوە بکەیین، ئەمەشە وامان لێ دەکات سروشت بە شێوەیەکی تایبەت سەرنجمان ڕابکێشت ئەمەش لە پێناوی تەندروستیماندا نیە، هەرچەندە زۆر جار وا پیشاندەدرێت، بەڵکو لە بەر ئەوەیە کە دەرەچەیەکە بۆ هەڵاتن لە

خەمان، لە کێبەرکێکانمان، لە دراماکانمان، ئەمەشە هەکاری چۆژەرگرتنمان لە بینینی دەریا بەبەستەڵەکبووەکان و زەریاکان، وە ئامان لە زەوی لە دەرەوە لە فەزاوە، هتد. حەزدەکەین لە پەیوەندیدا بمنینەوە لە گەڵ شتێکی نامرۆیدا، وئەمەش شتێکی زۆر گرنگە بەلای ئێمەوە.
لەو بۆچوونەدام ئەوەی دەربارەی دواین سەرکەوتن و دۆڕان بێت، شتێکی سەرنجڕاکێشی پەیوەندیدار هەیە بە سەرکەوتنەوە ئەویش ئەوەیە ئێمە وا دەزانین مانای سەرکەوتن چی یە. ئەگەر من باسی کەسێکم بۆ کردن کە لە سەر شاشە هەیە پێم وتن ئەو کەسە زۆر زۆر سەرکەوتوە.. ئەوا یەکسەر کێمەڵەك وێناتان دەربارەی ئەو کەسە بۆ دروست دەبێت، بۆواتان وادەبێت کە ئەو کەسە پارەیەکی زۆری هەیە و لە بوارێکی دیاریکراودا ناوبانگی بەدەستهێناوە، بەڵام من بۆچونێکی تایبەتم لە بارەی سەرکەوتنەوە هەیە، سەرەڕایی ئەوەی من خۆم لەو کەسانەم کە گرنگی بە بابەتی سەرکەوتن دەدەم، وە دەمەوێت سەرکەوتو بم و هەمیشەی بیر لەو پرسیارەدەکەمەوە: "چۆن دەتوانم زیاتر سەرکەوم؟"، بەڵام وا من تەمەنم هەڵدەکشێت و ئیدی زیاتر گرنگی بە مانای ڕاستەقینەی وشەی "سەرکەوتن" دەدەم.
ئەو بیرۆکەیەی کە هەمە دەربارەی سەرکەوتن یەکەم ئەوەیە تۆ ناتوانیت لە هەموو شتێکدا سەرکەوتو بیت، ڕاستە زۆر گومان لەوە دەبێت کە باس لە هاوسەنگی دەکات لە کار و ژیاندا، بەڵام ئەمە ڕاست نیە.. تۆ ناتوانیت هەموو شتێك بەدەست بهێنیت، ناتوانیت. بۆیە هەر چەمکێکی سەرکەوتن پێویستە دژانی شتێکی لە بەرامبەردا بەدواداببێت، واتە چەمکی سەرکەوتن لە ناواخنیدا هەگری هەگەزی دژانە، بۆیە هەر ژیانێکی ژیرمەندانە ئەوە پەسەند دەکات کە من باسی دەکەم لە بارەی بوونی هەگەزێك لەو هەگەزانەی کە ناتوانیت پێی بژیت سەرکەوتن.
شتێکی تر هەیە لە بارەی ژیانی سەرکەوتوەوە ئەویش لە هەموو کاتێکدا ئەو بیرۆکانەی هەمانە لە بارەی ژیانی سەرکەوتوەوە بیرۆکەی تایبەتی خۆمان نیە، بەڵکو لەوانی تریش وەرمانگرتوە، بە شێوەیەکی گشتی، ئەگەر پیاو بیت، ئەوا وێنای باوکت بۆ سەرکەوتن وەرگرتوە و ئەگەر ئافرەتیشیت وێنای دایکت بۆ سەرکەوتن وەردەگریت، شیکردنەوەی دەروونی 80 ساڵە لە بارەی ئەمەوە دەدوێت بۆ ئەوەی کەسێك بە باشی تا ئەمڕۆ گوێ ی بۆ گرتبێت… بەڵام من زۆر بۆوام پێ یەتی.
هەروەها ئێمە پەیام لە زۆر شوێنەوە وەردەگریین، لە تەلەفزیۆنەوە بۆ یکلامەکان بۆ شمەکە بە بازارکراوەکان، هتد. ئەم ئامرازانە زۆر کاریگەرن لە دیاریکردنی ئەوەی دەمانەوێت، هەروەها لەوەی کە چۆن

خەمان دەبینین، کاتێك دەوترێت کارکردن لە بانکەکاندا پیشەیەکی زۆر ڕێزدارانەیە ئەوا زۆرینەی ئەمە دەمانەوێت لە بانکدا کاربکەین. کاتێکیش کارکردن لە بەنکدا وەك کارێکی ڕێزدارانە باس ناکرێت ئیدی حەزمان بۆ کارکردن تێیدا نامێنێت، ئەمە هەمومان زۆر کراوەیین لە بەردەم پێشنیازەکاندا.
ئەوەی دەمەوێت بیخەینە بەر باس ئەوەنیە کە واز لە لە وێناکانی خەمان بهێنین لە بارەی سەرکەوتنەوە، بەڵکو دەبێت دنیا بینەوە کە وێناکانمان لە بارەی سەرکەوتنەوە وێنای تایبەتی خەمانە، بۆیە پێویست دەکات بە بیری خەمان بیر بکەینەوە، و تەواو دنیا بینەوە لەوەی کە ئەوە ئەمەین کە ئەو شتانەمان دەوێت، ئەوە ئەمەیین ئەوەمان دروست کردوەو خەمان دروست کەری تەماعەکانمانین، شتێکی خراپە کاتێك ئەوەی دەمانەوێت دەستمان نەکەوێت، بەڵام لەوە خراپتر ئەوەیە کە کە بیرکەیەکت هەبێت لە بارەی ئەوەی کە دەتەوێت بەدەستی بهێنیت بەڵام لە کۆتایی ئەو گەشتەتدا بەدوای ئەو بیرکەیەدا بێت دەربکەوێت کە تۆ دوای بیرکەیەکی هەڵە کەوتویت، لە بەر ئەوەی ئەوە ئەو شتە نەبووە کە بەڵاستی تۆ ویستوتە.
لێرەدا کۆتایی بەم باسە دەهێنم بەڵام دەمەوێت بە هەموو مانایەك جەختبکەمەوە لە سەرکەوتن، هەروەها لە پێویستی پیاچونەوە بە بیرکەو وێناکانمان لە بارەی سەرکەوتنەوە، جەختدەکەمەوە لەوەی پێویستە دنیابینەوە لەوەی کە ئەو بیرکانەی هەمانە لە بارەی سەرکەوتنەوە بیرکەی تایبەتی خەمانە.

سەرچاوە:
https://www.ted.com/talks/alain_de_botton_a_kinder_gentler_philosophy_of_success

---

وێستگەکانی ژیان … کامەران چروستانی

لە شەندەفڕی ژیاندا دانیشتوو: لەم وێستگە بۆ ئەو وێستگە، لەم هەوار بۆ ئەو هەوار بەردەوامە، ناوچەکان تێدەپەڕنێت، وێستگە جیاوازەکان دەبینێت: لەم وێستگەیە دادەبەزێت و بۆ شەندەفڕەکی

دیکە گشتکی بردەوام دەبێت، دیمەنەکان دەن و لە ساتەکدا دەبن بە ئابردوویەک، لەناکاو لە دوورەوە چاوکانی شتکیان بەدی کرد، شوەن سەرنجی هەست و ناخەتی، شەندەفرەکە بردەوام بوو پشوە دەدات، هەندەی دەت لەو شتلکەیە، لەو شتە، لەو بابەتە نزیک دەبتەوە، نزیکتر، هەندەی دیکە لە یەکتر نزیک دەبنەوە، دەتوانێت باشتر و ئاشکراتر بیبینێت، لەلای ووتر دەبێت ... دەبێت بە یاوەری ناخی، چاوکانی، خیاڵ و هەستی.
وەها لەی نزیک دەبتەوە، کە خەی بە شووشەی شەندەفرەکەوە دەنووسێت، شووشەکەش دەبێت، جەستەشی دەبێت و دەچتە ناو ناخیەوە، لە سنووری بابەت دەردەچێت و دەبێت بە بشەک لە خود: لەگە گشتکەی ژیان و هەموو وەستگەکاندا بردەوام دەبێت، لەگەیدا دەت و دەوات.
لە وەستگەیەک لە وەستگەیەکی ژیان دادەبزێت، هەندەک لە بابەتکانی ژیانی خەی لەناو شەندەفرەکەدا بجێ دەهێت، ئەوەی دەمنتەوە تەنها یادەوەرییە بجێماوەکانە لەناو شەندەفرەکەدا، ئەو شەندەفرە بجێ دەهێت و لە وەستگە نوەکەی ژیانیدا دەمنتەوە، دەستی لەژەر چناگەیدا داناوە، خیاڵ بە وەستگەیەکی دیکە و جیهانەکی دیکە دەیبات، چاوەڕێی ئەو دەکات بەکوو هەمان شەندەفەر جارەکی دیکە بە سەر هەمان ەوت و ئاراستەی بابتەوە یاخود چاوەڕوانی شەندەفرەکی دیکە بکات، بەکوو هەی بگرێت و بەرەو وەستگەیەکی دیکەی بیگەنتە هەوارەکی دیکەی ژیان.
ئای لەم ژیانە، شەندەفەری ژیان بەرەو هەر هەوارگەیەکمان بەرێت و وەستگەکان هەرچەندە بگەن، هەرچەندەکیش گەینی دیمەنەکانی دەوروبەر ئاسان بێت یان ئاەز، بەام گەینی ئەندشە و خیاەکان، ناخ و هەستەکان، بەها و بچوونەکان کارەکی ئاسان نیە: ئەوەی کە پەش ماوەیەک شووشەی شەندەفرەکەی بی، سنوورەکانی نەهشت و بوو بە بشەک لە ویژدان و ناخ، هەتا ئەستاش هەر لەگەیدایە و یاوەری گشتکەی دەکات، بردەوامە لە بوونی خەی لەناو ویژدانیدا.
هەموو وەستگەیەک، هەموو گشتەک بشەک لە خەشی و ناخەشی، تاڵی و شیرینی، هیوا و ەشبینی، پەکەنین و گریان، فشار و ئاسانی، تاریکی و ووونی لەناو خیدا هەدەگرێت: ئەگەر هیچیش پێ نەبەخشێت، ئەوا ئەزموونەک دەبەخشێت، ئەگەر ئەزموونیش نەبەخشێت ئەوا بەلایەنی کەمەوە یادگارییەک لەناو ناخی مرۆقدا بجێ دەهێڵێت.
تە بەیت ئەم شەندەفەرەی داهاتووش شتکی نوەم بە نەهێنێت؟ تە بەیت وەستگەی داهاتووم ئەوە بێت، کە ویستووەمە و ئاواتەخوازی

بووم؟ لەم شەندەفڕەی ژیانمدا بۆ گۆڵێک وەستگەدا تێپەڕ بووم، گۆڵێک دیمەنم بینی، ئەم هەوار و ئەو هەوارم کردووە، لە چەندین وێستگە دابەزیم و لەوێش زیاتر سەرلەنوێ بارەو وەستگەیەکی نوێ سواری شەمەندەفەری ژیان بووم‌تەوە: هەندێکیان هەتا ئەم ساتەوەختەش لە ناخمدان، لە هەندێکیاندا باری خەم و پژارەی خەمم تیایاندا بۆجێ هێشتووە، لە هەندێکیشیاندا بارێکی نوێی خەم و پژارەم لەگەڵ خەم بار کردووە، بەڵام ژیان هەمیشە هەر وا بووە و هەر واش دەبێت: وەستگە و شەمەندەفەرەکان دێن و دەڕۆن، وەستگە و شەمەندەفەرەکانیش ئەمە دێن و جەماوەر دەهێنن و دەیبەن . .

لە هەموو ئەم چیرۆکانەدا گۆڵێک جار تاکە شتێک لە ژێر دەستاتدا بەمنەتەوە ئەوێیە: لە یەکێک لە وەستگەکاندا دەوەستیت، بیر لە گەشتێکی پێشووت دەکەیتەوە، لە کۆوە دەستت پێ کرد، بۆ کوێدا تێپەڕیت و لە کوێدا کۆتایی هات. لەو ساتانەدا مرۆڤ ئاواتەخوازی گەڕاندنەوەی کاتێ بۆ ئەوەی شەمەندەفەرێکی دیکە بگریت یان بڵایەنی کەمەوە لە وەستگەیەکی دیکە دابەزیت و بۆ شوێنێکی دیکە شەمەندەفەرەکە بۆجێ بهێڵیت، ئەم خەیاڵە لە ئامێز دەگرێت، چنگەکە بۆ ئەو سات دەکات، مرۆڤ گۆڵێک جار لەناو وەستگەیەکی ژیاندا تەنیا جێستەیەکە: ڕۆحیش لەناو یەکێک لە شەمەندەفەرەکانی ژیاندا یاخود لە یەکێک لە وەستگەکاندا گەشتێکی دیکە دەکات.

خۆ ئاواتی ڕۆوتێکی باشتر لە گەشتەکەی ژیاندا هەمیشە لە ناخدایە، خەیاڵی سبەینێیەکی ڕووناتر ئەندێشەیەکی بەردەوامە، بڵایەنی کەمەوە دەیەوێت ئەم جارەیان شەمەندەفەرێک بێت و لەو وێستگە چەقبەستووە ڕزگاری بکات بارەو شوێنێک، کە دەمکە تابلۆکانی لەناو خەیاڵیدا کێشراون، چونکە مرۆڤ دەزانێت تەنیا دوا وەستگەی ژیان کۆتایی بە گەشت و ئاواتەکان دەهێنێت. وەستگەی مردن: جا پاش ئەوە ئایا شەمەندەفەر بارەو کوێمان دەبات، لە چ وەستگەیەک دەگیرسێنەوە و ئاراستەمان بارەو کوێوە دەڕوات؟ ئەوەیان پرسیارێکی دیکەیە و وەڵامی ئەو پرسیارەش بۆپی دیدەکان بگومان جیاوازن، بەڵام لەناو هەموو ئەم بیر و بۆچوونە جیاوازانەدا ئەوەی تیایدا کەکین ئەوەیە: بوونی هیوا و ئاوات بە گەشتێکی دروست بارەو وەستگەیەکی دروست تەنها بە کۆتایهاتنی گەشتی ژیان نابێت، ئەگینا هەرگیز کۆتایی نایێت.

ڕزگارکردنی موسڵ و مەترسی شەپۆلێکی تری ئاوارەبوون … 5 – 5

هەسوێ بەسکێنی

قەناغی دوای داعش و چارەنووسی کورد

دکخراوی تیرۆریستی داعش وەك هووداوێکی لەناکاو سەری هەڵدا و لە 10-6-2014 شاری موسڵی داگیر کرد و لەماوەیەکی کەمدا سنووری فراوان لە ناوچەکەی کۆنترۆڵ کرد، ئەگەرچی لەماوەی چەند مانگی ڕابردوودا داعش لەعیراق دووچاری شکستێکی گەورە بۆتەوە و ناوچەیەکی زۆری لەدەستداوە کە پێشتر داگیری کردبوو، بەڵام هێشتا شاری موسڵ و چەند ناوچەیەکی تری بەدەستەوەیە، هێزە عیراقیەکان بەهاوکاری هاوپەیمانان لە هەوڵی کۆنترۆڵ کردنەوەی ئەو شارە دان، هەرشە پچڕ پچڕەکانی سوپای عیراق لە باشووری پارێزگای نەینەوا و باکووری سەلاحەدین لەچوارچێوەی ئامادەکاریەکان دایە بۆ دەست پێکردنی ئۆپەراسیۆنی بەرفراوانی ئازاد کردنی شاری موسڵ، ئامانجی داهاتووی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و عیراق ڕزگارکردنی شاری موسڵە کە بە حەشارگەی سەرەکی داعش هەژمار دەکرێت. بەپێی زانیاریە ئەمنیەکان و لێدوانی بەرپرسانی سەربازی عیراقی و ئەمریکی لەماوەیەکی نزیکدا شەڕی کۆنترۆڵ کردنەوەی موسڵ و ڕزگار کردنی لەدەست داعش دەست پێدەکات، بەهۆی ئەو شەڕەوە پێشبینی دەکرێت نزیکەی یەك ملیۆن کەسی دیکە لەو پارێزگایە ئاوارەی هەرێمی کوردستان و وڵاتانی تر بن. سایتی خەندان لە 18-7-2016 باوی کردەوە دوای سەردانێکی بۆ عیراق (یولخیم ڕۆکەر) دیپلۆماتکاری ناوداری ئەمانی و نوێنەری هەمیشەیی ئەمانیا لە دکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لەبەرلینی پایتەختی ئەمانیا ئاماژەی بەوە کرد مەزندە دەکرێت زیاتر لە دوو ملیۆن هاووڵاتی عیراقی ناچاربن ماڵەکانی خۆیان جێبهێڵن بەهۆی شەڕی داعشەوە، دوور نیە بارودۆخی خراپی داعش هەندێك لەخەڵکانی خۆیان بەتایبەت ئەو کەس و منداڵانەی لەسەر مەشق هێنراون، خۆیان بخزێننە کاروانی ئاوارەکان و بۆن

لەکوردستان وەك ئاوارەیەك نیشتەدێ بن، ئەمەش مەترسیەکی گەورەیە لەداهاتوودا کاریگەری نەك لەسەر عەرەبە ئاوارەکان، بەڵکو کاریگەریان لەسەر کوردیش هەبێت، بەهار عەبدوڵەحمان بێیاردەری لیژنەی پێشمەرگە لەپەرلەمانی کوردستان بێ (باسنیوز)ی ڕاگەیاند: پێشبینی دەکرێت چەکدارەکانی داعش ئەو مندااڵانەی لە فڕۆگەکانی ئەو ڕووبڕاوە ڕاهێنانیان پێ کراوە، خێیان بخەنە ناو ئەو ئاوارانە ووڵاتی کوردستان بکەن، وەك ئەوەی ڕوویان لە ئەوروپا کردووە، گووتیشی گرنگە لەلایەنی ئەمنی کوردستان ئەو پرسە بەگرنگ وەربگرێ و خێی بێ ئامادە بکات، گووتیشی: پرسی ئاوارە و پرسی ئەمنی دوو بابەتی لەیەکتر جیاوازن، " هەرێمی کوردستان بەهێی حەواندنەوەی ئاوارە و کارکردن بێیان ناوبانگی زۆری لەدنیا پەیدا کردووە و زۆربەی هاوکاریەکانی وڵاتانیش بەو هێیەوە بووە، بەڵام پرسی ئەمنی بابەتێکی جیایە" باشترواید ئاوارەکان کەمپی تایبەت بەخێیان هەبێت و تێکەڵ بە خەڵکی هەرێمی کوردستان نەکرێن، بەبوونی کەمپەکان زیاتر دەتوانرێ کۆنتڕۆڵی ئەو کەسانە بکرێت کە داعشن، یان هەڵگری بیرۆڕای داعشن و لەبەرگی ئاوارەدا ڕوو لە کوردستان دەکەن"

سوپای عیراق بەهاوکاری گروپە چەکدارەکانی تر و هاوپەیمانی نێودەوڵەتی زۆرێك لە خاکی ژێر چنگی داعشیان ئازاد کردووە، خالد عوبێدی وەزیری بەرگری عیراق ڕایگەیاند هێرش کردن بێ ئازاد کردنەوەی موسڵ پێویستی بەهەماهەنگی کاریگەر هەیە لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی کوردستان و ئاشکرای کرد لە ئێستادا لە10% ی خاکی وڵات بەدەست داعشەوە ماوە. پێشبینیشی کرد لەگەڵ دەست پێکردنی شەڕی خەڵکی ئەو شارە هەبێن و خێیان ڕزگار بکەن. لەو بارەیەوە هاوپەیمانی نێودەوڵەتی دژ بەداعش بێ کۆنترۆڵ کردنەوەی موسڵ لەکۆبوونەوەیەکی فراواندا لەئەمریکا بەبێ نوێنەرایەتی کورد تاوتوێی هەنگاوەکانی ڕووبەڕوو بوونەوەی ئەو ڕێکخراوەیان کرد، ئەوەش کاردانەوەی بەرپرسانی هەرێمی کوردستانی لێکەوتەوە، چونکە کورد لایەنێکی سەرەکی ئەو شەڕەیە، پشت گوێ خستن و خەمساردی بەرامبەر بەکورد زیان بەپرسەکە دەگەیەنێ، بێ گومان دوای جەنگی داعشیش بارودۆخی ناوچەکە بابەتێکی ئاڵۆزە بەتەواوین لە کێشە ناوخۆییەکان ئەوە ڕەچاو دەکرێت بێ لەمەودوای شەڕی داعش سروشتی بەردەوامی ململانێکان و گۆڕانکاری جوگرافی سیاسی ناوچەکە بەردەوام بێت، ئەمە قسەمان لەسەر موسڵ و هەرێمی کوردستانە، لە ڕووکەشدا شەڕەکە دژی داعشە، بەڵام لە ڕاستی دا شەڕێکی مەزهەبی- ئیتنی یە، گەڕەپانی شەڕەکەش ناوچەی سوننەنشین و خاکی کوردە، هەرچەندە کورد لەشەڕی داعش قارەمانی زۆری نواند و قوربانی زۆری داوە، گورزی بەهێزیشی لە داعش داوە، ڕەوتی ڕووداوەکان ئاماژە بێ لاواز بوونی

داعش و لەدەستدانی بەشێکی زۆر لەتواناکانی لە پاشەکشێ دایە، ئەمریکا و ئۆژئاواش بەپەلەیە لە کۆتایی هێنان بە بادەستی سەربازی داعش لەناوچەکە یان هەرنەبێت بێ ئەم قۆناغە، لەئێستادا ناوچەکە لەبەردەم گۆڕانکاری قۆناغێکی نوێ دایە ئەویش قۆناغی دوای داعشە، قۆناغی دوای داعش قۆناغێکی ئاڵۆزدەبێت بەپێی ئاماژەکان گرژی و ئاڵۆزی نێوان سوننەکان و شیعە بەردەوام دەبێت، بێ مەرجەعی شیعە و هەر گروپە ڕووی لەلایەك ئەوەش کێشەیەکی تڕە، لەلایەکی دیکە کێشەی ناوچە جێناکۆکەکان ئەگەرچی بەقارەمانیەتی و گیانبازی پێشمەرگەی کوردستان لەدەستی داعش دەرهێنراون و لەلایەن پێشمەرگەوە سەرپەرشتی دەکرێن، تائێستا وەکو کێشەیەکی ئاڵۆز و هەواسراو ماوەتەوە و چارەنووسی دیار نیە، ئێستا داعش هێکارێکە بێ داپێشینی هەموو ئەگەرەکان لەنێوان حکومەتی عیراق و هەرێمی کوردستان هەموو هەستە شاراوەکان و بوغز و کینە نهێنیەکانی ناو دڵی دەسەاتدارانی بەغدا کپ کراون، هەر کاتێك شەڕی داعش نەما ئەوا ڕووبەڕووبوونەوەکان لەگەڵ بەغدا دەست پێدەکەن، لەبەر ئەوە کورد پێویستە قۆناغی دوای داعش لەبەرچاو بگرێت و بەرچاوی ڕوون بێت لەوەی پاش شەڕی داعش گۆڕانکاریەکان چۆن دەبن و چی ڕوودەدات، پاش قۆناغی شەڕی داعش یەکێك لە ئاماژەکان ئەوەیە فیدڕاڵیەت بێ سوننەکان دروست بێت، ئەوەش بێ خڵی کێشەیەکی دیکەیە، پرسی ڕزگارکردنی موسڵ و مامەڵە کردن لەگەڵیدا پرسێکی ئاڵۆزە، کەمەگای نێودەوڵەتی و لایەنە ناوخۆییەکان کێکن لەسەر ئەوەی پێش ڕزگارکردنی موسڵ، ڕێك کەوتن بکرێت لە نێوان حکومەتی عیراق و هەرێمی کوردستان و حکومەتی خۆجێی موسڵ لە ڕووی سیاسی و سەربازی، پێویستی بەلێك تێگەیشتنی لایەنی هەرێمی کوردستان و حکومەتی عیراق و حکومەتی خۆجێی موسڵ و هاوپەیمانی نێودەوڵەتی هەیە. لەلایەکی تر بەرامبەر بەسیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا کوردی عیراق هەقە دراسەیەکی وردی بێ بکەن، چونکە بارودۆخی ئۆژهەاتی ناوەڕاست یان لانی کەم ئەم ناوچەیەی ئێمە لەنێوان دەستوەردانی خۆرئاوایی و سیستەمی خێڵەکی و مەدەرنەتەیەکی شەرمن سەرگەردانە، لەماوەی سەد ساڵی ڕابردوودا ئۆژئاوا لەپشتگیری عەرەبێکی خێڵەکی و ئیشتراکی و ئەمڕۆش پشتگیری گروپی ئیسلامی و سیاسیە جۆراوجۆرەکان لە هەبەز و دابەزدابووە، هەروەها پەیوەندی لەگەڵ وڵاتانی ناوچەکەش بەدرێژای ماوەی جەنگی سارد و ئێستا چەندین گۆڕانکاری لە پەیوەندی وڵاتانی ناوچەکە و خۆرئاوا هاتۆتە ئاراوە، ئەگەرچی ئێستا زۆر کەس کورد و نیشتمانەکەی بە پێویستیەکی جیۆپۆلەتیکی دەزانن بێ ئۆژئاوا و بەتایبەت ئەمریکا، بەهۆی بوونی هەکەوتەی جوگرافی و سامانێکی زۆری سروشتی و سامانێکی مرۆیی بەپیت لەبواری سەربازی، بەڵام

مەترسی گەورە ئەوەیە شەڕی داعش کۆتایی بێت، لە دابەش کردنی دەستکەوتەکانی شەڕ کورد مایەپوچ بێت و نەیتوانبێت خۆی کۆبکاتەوە و هیچ بەیارێکی نەدابێت، لەبەر ئەوە گرنگە پێش کۆتایی هاتنی شەڕی داعش کورد بەیاری کۆتایی خۆی دابێت، چونکە دوای کۆتایی هاتنی داعش مەترسی ئەوە هەیە ووداوەکان هێندە خێرا بن کورد فریای ئەوە نەکەوێت لەو کارانە بدوێت. بەڵام ئەوەی مایەی نیگەرانیە ناکۆکی توندی نێوان لایەنە سیاسیەکانی هەرێمە، جیاوازیان لەچەندین لایەنی وەکو سەرکایەتی هەرێم و سەربەخۆیی و ئیفراندەم و چەندین شتی تر هەیە، ئەوەش دوورنیە بەهۆی دابەش بوونی هێزە ناوچەییەکان بێت، کەلایەنە سیاسیەکانی کوردی بەسەر دابەش بووە، زۆر گرنگە لەم قۆناغەدا کورد مامەڵەیەکی لەبار و تەندروست بکات نەیەڵێت ململانێکان بەئاقاری لاوەکی و نەشیاودا هەنگاو بنێن و مەبەستە سەرەکیەکە لەبار ببات.

عەرەبستانی سعودی و خەونی سەربەخۆیی کوردستان … ئەحمەد رەجەب

لەم رۆژانەدا دوژمنایەتی لە نێوان دوو وڵاتی ئیسلامی گەورەو دەوڵەمەندو کۆنەپەرست و دووواکەوتوو (ئێران و عەربستانی سعودییە) بە هۆی مەزهەب و دەمارگیری نەتەوەیی شیعەو سوننە گەیشتووەتە لوتکەو سەر ئێسقان و هەردوولا لە رۆژنامەو رادیۆو تەلەفزیۆن و سەتەلایت و هەموو بەشەکانی راگەیاندن و ماس میدیا هەرش ئەکەنە سەر یەکترو ئەوەی سەیرە لاف و گەزافی مرۆڤدۆستی و دیموکراسی لێئەدەن.
هەر لەم رۆژانەدا هەندێ کەس لەوانەی ماپەرەی کوردییان بێ ئامادە کراوەو پارەی نووسین وەرئەگرن، خۆشحاڵن بە عەرەبستانی سعودییەو ، دەستوەردانی لە خاکی کوردستان و، بە پشتبەستن بە هاشەوهوشەی باڵیۆزو قونسڵ و راگەیاندنەکانی ئەو وڵاتە، دەستیانداوەتە نووسین و، بانگەشەی سەربەخۆیی کوردستان ئەکەن.
پێگەی عەرەبستانی سعودیێ لە ناوچەکەو جیهانیشدا زۆر گرنگەو، وڵاتێکی دووواکەوتوو داخراوەو، بەڵام بە هۆی نەوت فرۆشتن بووەتە

وڵاتێکی دەوڵەمەندو پێگەی بەناوبانگە لە خەرجکردن وبەخشینی دڵارو لە ئێستادا بۆ وڵاتانی شڤەنیست وتاقمە تووندرەوو تیرۆریستەکان بۆ نموونە تورکیاو حەماس و دەوڵەتی ئیسلامی (داعش) و ئەحرار ئەلشام و بەرەی نوسرە (فتح الشام) و ئەنجومەنەکەی ئیستەنبوڵ و پشتریش بۆ تاقمی قاعیدەی خوێنڕژو ئوسامە بن لادن و تالیبانی ئەفغانستان و بزوتنەوە ئیسلامییە رەنگاورەنگەکان سەلەفی و وهابی و جیهادی و هتد...
دزین وفڕشتنی نەوت و گەندەڵی بنەماڵەی ئال سعود کە خۆیان کردووە بە خاوەنی گشت خاك و سەرمایەو نەوت و دەسەڵات و، هەرچی پێستی شایستە هەیە وەك : سەرۆك وەزیران و، وەزیری دەرەوەو ناوخۆو وبەرگری و، ئاژانسی ئەمن و ئاسایش لەو پەری گەندەڵیدایەو، زوربەی گەندەڵییەکان لە بواری نەوتدا بەدی ئەکرێن کە یەك لە سەر چواری نەوتی دونیایەو لە ژێر رکێفی بنە ماڵەی شا سەلمانی خەڵەفاو نەزانە.
ئەتوانین بڵێن ئەم بنەماڵە گەندەڵە سەرپەرشتی کێگە نەوتییەکان ئەکات و، بووەتە پاسەوانی بەرژەوەندی ئابووری ئەمریکاو وڵاتانی ڕۆژئاواو، گەڵی عەرەبستانی سعودی لە ژێر ڕووەوە فەرامۆش کراوەو، نەوتەکەیان لە خزمەتی بگانەیەو بووەتە بەڵا بەسەریانەوە.
هەندێ لە نووسەران دەخۆشن کاتێك ڕاوۆژکاری شای پێشووی سعودیێ (ئەنوەر عیشقی) باس لە مافی سەربەخۆیی کوردستان ئەکات و، وەك ڕۆییەکی فێبازو لە ژێرلێوەوە ئەڵێت: پشتیوانی لەسەربەخۆیی کوردستان ئەکەین و، هەر زوو خۆی بەدرێ ئەخاتەوەو ئەڵێت : ئێمە لەسیاسەتی دەرەوە باس لە یەکپارچەیی خاکی عێراق ئەکەین و، لێرەدا پێویستە ئەو نووسەرانە هەوەستەیەك بکەن و بزانن کە وڵاتێکی عەرەبی کێنەپەرست وەك عەرەبستانی سعودی قەت لە گەڵ مافێکی ڕەوای گەلەمان یەکناگرنەوە.
عەرەبستانی سعودی لە ژێر دروشمی ئیسلام و، ئاڵای ئەڵلاهو ئەکبەر بزوتنەوە تووندرەوەکان بۆاو ئەکاتەوەو، ڕەخنە لە هەوێستی وڵاتانی ڕۆژئاوا بەگشتی و، ئەمریکا بە تایبەتی ئەگرێت و، لەم بارەیەوە هێلاری کلینتۆن پاڵەوراوی دیموکراتەکان بۆ سەرکایەتی ئەمریکا لە وتارێکدا وتی: کاتی ئەوە هاتووە بەر لە سعودییەکان و قەتەرییەکان و کوێتییەکان و، کەسانی تر لە وڵاتەکانیان بگرێت بۆ ئەوەی چیتر پارە نەدەن بە ڕێکخراوەکانی تووندوتیژی و، پشتگیری لە قوتابخانەو مزگەوتەکانی تووندوتیژی نەکەن، کە پاڵ بە ژمارەیەکی گەورەی گەنجان ئەدات لە سەر ڕێی تووندوتیژی لە جیهاندا خۆیان بنوێنن.
لە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو عەرەبستانی سعودییە کەوتە یارمەتیدانی تووندرەوەکان دژ بە بیروباوەڕی جەمال عەبدولناصر و

ئایدلوژیای سۆسیالیوم و شیوعییەت و، سعودییەکان وتوویانەو ئەستاش ئەیانەوە: ئیسلامەتی رێگایەکی بەسوودە گەر بتەوێت لە بوارێکی فراواندا بەکاری بهێنێت و، لێرەدا شایانی باسە سەرکی ئەمریکا باراك ئۆباما لە چاوپێکەوتنێکی رۆژنامەوانیدا راشکاوانە وتی: عەرەبستانی سعودی بە ئاشکرا تۆندوتیژی لە جیهاندا بڵاو ئەکاتەوەو، رووی ئیسلام ناشیرین ئەکات.
عەرەبستانی سعودییە بەوە ناوەستێت تەنها خەرجی تۆندرەو تیرۆریستان دابین بکات، بەڵکو ئەم بیرە تۆندرەوە (وهابییە) لە رێی مزگەوت و قوتابخانەکانی جیهان بڵاو ئەکاتەوەو. بۆیە لاپەرەی وەاتی عەرەبستانی سعودییە لە بواری مافەکانی مرۆڤ پرە لە کارەسات و، بێ وێنەیە لە جیهاندا وەك: سەرپەراندن و، بەبەشکردنی ئافرەتان لە هەموو مافەکانی.
لە رووی جوگرافیاوە عەرەبستانی سعودییە نزیکە لە تەنگەی هورمزو تەنگەی باب ئەلمەندەب و کەنالی سوئیس و، ئەم شوێنە زۆر گرنگە بۆ ئەمریکا کە هەمیشە لە هەوڵی زامنکردنی رێگای گواستنەوەی نەوتەو ، لە ساڵانی پێشوودا رێگابرین لەوەی بیرو نفوزی شیوعییەت پەرەبسەنێت و، هاوکات عەرەبستانی سعودییە بوو بوو بە بنکەیەکی ئابووری ئەمریکاو، شان بە شانی ئێران کە بنکەی سەربازی ئەمریکا بوو.
ئەو قەناغە، قەناغی ئاڵتونی ئەمریکا بوو، چونکە عەرەبستانی سعودییە لە گەڵ ئێران هاوپەیمان بوون بۆ بەربەرەکانی شیوعییەت و، لە پاش شۆرشەکەی میسرو هاتنی جەمال عەبدولناصرو، بڵاوبوونەوەی بیری نەتەوایەتی عەرەب، میسر بوو بە رکابەری بەهێزی عەرەبستانی سعودییە.
سامر ئەلسەهبان باڵیۆزی عەرەبستانی سعودییە لە عێراق لە چاوپێکەوتنێکیدا لەگەڵ ڕۆژنامەی الشرق الاوسط پشتگیریی تیرۆریستێ سعوودییێ زیندانیکراوەکانی ناو عێراقی کردو، داوای لە حکومەتی عێراق ئەکات ئەو تیرۆریستێ سعوودییانەی لە بەندیخانەکانی عێراقدان بۆ شوێنکی دادپەروەرانە دادگایی بکرێن و، هەروەها لە بەشکی تری گفتوگۆکەیدا داوا ئەکات مافی مرۆڤ بۆ ئەو تیرۆریستێ زیندانیکراوانە پارێزراو بێ.
ڕێکخراوی هومان رایتس ڕەخنە لە دەسەاتی پیاوان بۆ سەر ژنان ئەگرێت و، تا ئێستا ژنان مافیان پارێزراونییە و، هیچ ژنێك بەبێ فەرمانی پیاوەکەی ناتوانێت گەشتێك بۆ دەرەوەی وڵات بکات یان لە جێگایەك ئیش بدۆزێتەو کار بکات و، ئافرەتێك لە تەمەنی 62 ساڵ ئەێت هەست بە شەرمەزاری ئەکەم چونکە بەبێ مێەتی کورەکەم ناتوانم بچمە دەرەوە، من ئەوم گەورە کرد بەڵام ئەو خاوەنی منە.

ڕەبازی عەرەبستانی سعودییە بە پێی "" دەستەی گەورە زانایان "" لە سەر شەریعەتی ئیسلامەو، هەموو مافێکی دەستبەرکردووەوە، بنچینەکانی دادپەروەری و ئازادییەکانی چەسپاندووەو، لەم رووەوە ئەمینداری گشتی دەستەی زانایان شیخ فەهد سەعد ئەلماجد ئەت: شانشینی عەرەبستانی سعودییە وەاتی هەردوو (حەرەمی شەریفە) و لانکی پەیام و دەستپێکی ئیسلامەو مافی مرۆڤ و کەرامەتی ئەپارێزێت.
بە وەامی ئەو "" گەورە زانایانە "" درێزنانە ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ و ئەوانەی بەرگری لە ئازادییەکان ئەکەن ئەن: عەرەبستانی سعودییە پشەنگە لە پشێلکردنی مافی مرۆڤ و ئازادییەکان و، ئەمە ڕاستییەکی حاشاهەنگرەو، هەر لە مژەوە لە ساڵی 1927 وە لە سەر دەستی شا عەبدولعەزیز تا ئێستا پەیرەو ئەکرێت و، ئەم وەاتە خێی لە قەرەی 30 ملیۆن کەس ئەدات و، ساڵانە 600 ملیار دۆلار ئەچێتە سەر گەنجینەی وەات، بەام خەکەکی زۆر هەژارو برسی بەدی ئەکرێن.
هیچ کاتێك شا بە تەنگی هاوەاتیان نایەت و، تەنها بۆ بنەماڵەی کار ئەکات و، هەرچەندە باس لە کەمەگەیەکی دوور لە گەندەڵی و دەمارگیری ئەکرێت، بەام عەرەبستلنی سعودییە بووەتە وەاتێکی دوواکەوتوو، باری ئاسایشی بەرەو خەراپە مل ئەنێت و، تاقمێك خۆیان کردووە بە زاناو موفتی و، ئەم موفتییانە بە ئارەزووی شاو بنەماڵەی شا فتوای – دەستبرین و، چاو هەکەین و دەرکردن و، لێدانی جەدە (هەر مرۆڤێك تاوانبار بکرێت) بە کردەوەیەك جەستەی ئەخەنە بەر لێدانی قایش و سوندە (ئەوەش موفتی بریار ئەدات چەند جەدەی لێ بدرێت).
بە پێی ڕێکخراوی فریدەم Freedom House کە تایبەتە بە لێکۆینەوە دەربارەی دیموکراتییەت و ئازادی سیاسی عەرەبستانی سعودییەو تورکیا لە ریزی خراپترین وەاتانی جیهانن، لە پشێلکردن و سەرکوتکردنی ماف و ئازادییەکانی مرۆڤ و، کەس ناتوانێت دەنگ بەرز بکاتەوە یەکسەر ڕاپێچی ئەکەن ولە پاش سوکایەتی و لێدان تووری ئەدەنە زیندانەوە.
چالاکەوان و ئافرەتانی ئەکتیڤ لە بەرگری لە مافی ژنان، ئاماژە بەوە ئەکەن رژێمی عەرەبستانی سعودییە دووا‌کەوتووەو، ئافرەت هیچ ئازادییەکی نییەو، ئەم وەاتە یەکەمین وەاتە ئافرەت بێ نییە ئۆتۆمبێل واژو بکات.
لەناو بنەماڵەی شا سەلمان باۆ باۆنەو زورانێك لە نێوانیاندا بەڕووە ئەچێت و، ئەمریکا چاودێری ئەو بارودۆخە ئەکات و، وایداناوە بەم زووانە شازادە محەمەد سەلمان ئەبێتە شای عەرەبستانی سعودی چونکە شا سەلمان و، جێگرەکەی شازادە محەمەد نایف نەخۆشن و توانایان نەماوەو، بۆیە ئەمریکا بانگەشتی محەمەد

سەلمانیان کردو سەردانی ئەمریکای کرد لە پێناو ناسینی لە نزیکەوەو، وردەکاری و زانیاری لە سەر ژیانی.
لە ئایندەیەکی نزیکدا زۆرانی ئۆران و شیعەکان و، عەرەبستانی سعودییەو سوننەکان ئەبێنن و، هەردوولا ئەیانەوێت لە کوردستان نزیك ببنەوەو، کوردستان راپێچی جەنگ بکەن، بۆیە پێویستە ئێمەو، ئەو نووسەرە بەرزانە بانگەشەی سەربەخۆیی کوردستان ئەکەن لە گەڵ گەلە قارەمانەکەمان و پشمەرگە ئازاو خۆراگرەکانی سەنگەر دژ بە دەوڵەتی ئیسلامی (داعش) داوا بکەین لە ئاگری ئۆران و عەرەبستانی سعودییە دوور بکەوینەوەو، قەت دڵخۆش نەبین وەاتکی کۆنەپەرست و دووا‌کەوتوو سەربەخۆیی بۆنەتەدی.

28/9/2016

ئاوازە ماندووەکانی یەکتەنی-1 …نە ژاد عزیز سورمێ

بەشی یەکەم

((ئاخ سنگی قووڵی ئەم بێدەنگییە چ پاك هەناسە هەڵدەکێشێ…
بۆوانە چۆن ئەم بێدەنگییە پیرۆزە گوێ ڕادەدرێ..
نیتچە))

-A-
وشە تەنیا باڵ نییە ،
لەبەر پێی شازادەدا
بە سوپاس بدرەوشێتەوە…
پەرۆشیی،
کانگەی پێسپاردەیی و
ئاراستەی ڕێ پێ هەڵەکردن دەرچوو…
کەژ، هەر لە دەستپێکدا
کێگەیەکی بەردراو بوو… دڵاو بوو…
کەژ بە ڕووبەندی وا دەردەکەوت

لە قەنەوزی گەمە وەستاوەکانی دەکرد…
لە ساوی ئاو ،
لە ئەندازەگیریی تەزاڵی خەڵگەکان…
لە دەستپێکەوە ،
چاوی لێ بوو
لە تاڕ تاڕ و
سات سات و
چڕی چڕی دەوروبەر فڕ ببوو ،
چاو لە ئاسمان
ورشەی مانگ لە زەکاودا نقوم بکا…

وشە نوخشەی ختوکەدانی ویژدانە!
ئەشقیای بە کوکەوتوو؛
هاوەڵی باران…
ئەوە نیگای هاودەم نەبوو
ەوو لە ئاسمان…
ئەوە چاوی ئارەزووبازی کەژ بوو
کە دەمگوت نەفرەت لە ەشنایی دەکا ؛
خەی لە پاکدامەنی دەدزێتەوە ،
وا دەرچوو…
سپێدەی هاوین ،
لە چاوی تەلیسماوی درەینی کەژ دا
گەی دەباراند…
خەیاڵم دەکرد ئەو ەاەوە
بە بڕ تۆ نەچێتە سەر…
ئەستێرە بکوژێنەوە
جارێکی تر بەیان نەدا…
بەڵام وشە هەرگیز ،
بوونەوەرێکی بە تەنێ نییە.
مەگەر جوانی و ەندی دونیا
لە کوێدا جێیان دەبێتەوە…؟!
بێ ەوناهی ەە
من وشەم بەسە.
تێیش تا هەتایێ نوقمی
وەهمە لەزەت بەخشە ،
ئایدزهێناکانی خێت بە…!
وشە تەنیا باڵ نییە کەژ !

کەژ ی ژووره تاریکه پەنهانەکان
وشه تەنیا باڵ نییە…
من وشەم بەسە…
کەژی فڕباز!
12.8.2004

-B-

گریان… ختوکەی خەیاڵە نووستووەکانی ناخ
لە بەهەستترین تەجەللایدا..
گریان وەجدی شەفەق و نامەی سپێدە ،
لەو چرکە کورتانەی بنەوشەیی دەنوێنێ…
مرۆڤ چەندی پێویستی بە شیعرە، پێویستی بە گریانە…
شاعیر تا پتر لە کێپەی ئاگر و
یەکتەنی شاخ و
تەوژمی باهۆز بگا…
دەبێ بگری…
گریان ئیکسیری دارایی ونا هییە…
شاعیران دەبێ بگرین…
تا خەوەتی نهێنیەکانیان گوێی لێ بوو…
بە نابەدەم مەزانە…
پێویستە قسەیەك لەو مەسەلەیە بکەین…
گریان… باڵی ئەو هەنگاوانەشە
ئازادانە ئەم چێ و ئەو چێ دەکەن…
گریان… بارانی ناوەختی ڕکەوتی خۆشەویستی و
هەشەبای جودابوونەوە و
هاواری برسیەتی و بەجێهێشتنی وار و نیشتمانیشە…
هەمیشە سەردەمی بێ گریان،
بە ڕۆژگاری بێئومێدی و هیوابڕاوی ناوزەد دەکرێن…
گریان…دەستەواژەیەك نییە ،
مانای لێکبدرێتەوە ،
گریان نیازێکە
وێنەی کەڤاڵی هونەرمەندێك ،
بە کۆمەڵك هەهەندی دیار و نادیار دەخوێندرێتەوە…

دەسا بابگرین بە سەر سێبەری ،
ئەو ئاوازانەی گژوگیای بناریان بە عەشق دەنەخشاند…
بابگرین

به سەر تارمایی ئەو خەونانەی بە شیعر دەستیان پێکرد و
بە شیعر کۆتاییان هات…
با بگرین !
بەسەر جوانییەك
پێشەنگی کەژاوە و
چرای سەفەرە…
با بگرین…
ئاسمان چاومان لێ دەکا…
ئاسمان لاساییمان دەکاتەوە…

6.8.2004

پۆیست ناکات گوڵ لێشەنگالێکان بگری " ئەحمەد " بدوێنی بۆسێ.

ئەرسڵان مەحمود

ئەوێی
تاقەتی خوێندنەوێی
"گەرمیان و، هەڵەبجەو، پشدەر "ـی، نەبوو،
وێنەی گەنجێ ئەتککراوەکەی " هەولێر " ـی
پیشانبدەن !!

ئەوێی
کاتی هەڵدانەوێی
پێ پێی تراژیدیاو، کەوەکانی"91 و 96 "ـی نەبوو،
وێنەی پێشمەرگێ ئەتککراوەکەی"27ی ئەیلولی 2016 "ـی
بدەنێ دەست !!

پۆیست ناکات،
گوڵ لێشەنگالێکان بگری! " ئەحمەد " بدوێنی بۆسێ،

تەدەگەی بەچی و، لە بەرچی
ئەتککران !!

گرینگ نیە،
یەکبەیەکی سەنگەرەکانی یادەوەری بگۆڕی،
مژووی کورد، یانی قەشمەرخانەی خۆ، پەکدادانی دوو تاشە بەرد،
یانی ئەتککردنی جەنگاوەری ڕۆشنایی !!

ئەتککردن،
جگە لە بەهەزکردنی
زەوقی ئەتککردنی یەکتری، هیچ شتێکی دی، بەهەز ناکات،
مرۆ دەکا بەهەر شتێك جگە لەخەی، قوربانییەکانی
جیاناکرێنەوە، لەهیچ !!

کردەی
ئەتککردن،
ملیۆنەها جار، ملیۆنەها فرسەخ،
لەکردەی حزبییەوە، دورە، ئەوەی نەتوانێ عاشقی ژیان بێت،
ناتوانێ ئازادی قبوڵ بکات، ئاگاداری
نیشتمان بن !!

ئەرسەلان مەحمود

کێباب … پشکۆ ناکام

…..من کاکە هەمن بنەساوەیی ناناسم و پەویستم بەوە نیە بچمە بنج و بناوانی تایافەکەی تا بیناسم ، ئەوانە ئەزانم کە بە من ئاشنایە، چونکە هەر کەسێک چەوسایەوە و ئازادی لە زەوت کرا لە بەڕی منە و ئازارەکانمان یەکە، پارتی و بنەماڵەی تاجی ئاش بەتاڵ لەسەرکراو وا ئەزانێت بە سەر تاشینی کەسێک ، ئیتر مژووڵ ڕۆش و رابردوو لێ و سجل ئەعمالی زەردەگۆاویان لە زهنیەتی خۆک دەرئەچە و هەموو دەستوسان دائەنیشین و ئەمین : ماشائڵا لە وەجهی نورانی بنەماڵە وسەرانی ! پارتی بە حسابی خۆی ئیهانەی کەسکی کردووە کە وەک ئەو بیر ناکاتەوە ، بەڵام گەر پارتی و

بنەماکە سەیرکی ئاوەنە بکەن ئەزانن کە ئەوە ئەوانن زیاتر لە حەفتا ساڵە بە وجودیان ئیهانەی خەیان ئەکەن وهەموو ڕۆژکی عومریان ئیهانە و سوکایەتیکی تازەیە بە خەیان و حاشیە و قەزەمکانی دەور و پشتیان ، گەر کەمانی خەک لە ئاش بەتاڵا سەر و بڕی بنەماکە و موریدکانی بتاشیایە وەک سزایەک بە مەزاد کردنی خوەن و فرمسکی چواردە ساڵی خەک و خە هاویشتنە ناو باوەشی "شاهنشا اریا میهر" ئەوە ئەستا جورئەتی ئەویان نەئەبو کارکی وا بەرامبەر هاووڵاتیەک بکەن کە بە پشمەرگایەتی ئەژی ، بەم کردەوە وەحشی و دڕندەگیانەی بنەماکە سەر لەنوە ئەو ڕاستیە خەی دووپات ئەکاتەوە کە بەرامبەر پارتی خەباتی مەدەنی و هەمن و جەدەلیانە قسەی قەکە و ناچێتە گیرفانی کەسەوە مەگەر ئەوانەی لەژەر لافیتەی "ئاگرە سوورە لەخەم دوورە " ئەیانەوێت ناکۆکیەکان لا بەلا بکەن، یەک جار بە زستان ئەووترێت ساردە، یەک جاریش ئەووترێت بنەماکە و پارتی دژ بە خەک و خواست و ئایندەی خەکن و سیاسەتی "مائع"یانە بە سوودە ، ئەوان ئەبە یەک بەیەک و دوو بەدوو مامەیان لە گەڵا بکرێت، ئەوەی پێی وایە وەک "گاندی" ئەتوانرێت مل ملانێ لەگەڵ پارتیا بکرێت ئەوە خەی و دەوروپشتەکەی، پێش خەکە گشتیەکە ، ئەخەڵەتێنێ…پارتی ئەو هەزە جەبەروتە نیە وەک فیل و کەرکەدن بەتە بەرچاومان، هەموو دونەمان لەبیرە شەڕە وورگنە عەبوسکانی پارتی چەن لە شانگال بە دروشمی"پشتەوی کورد پارتیە..چونە پشتەوی تیا نیە " بەهەڵداوان وەک پیشەی هەموو پاڵەوانەکی "علوج" تا دهەک نەوەستانەوە ..پارتی و بنەماکە لە ترس و لەرزی دوو تەپی ئەران، پەنای برد بە سوپای بەعس، و بە پاڵانەوەوە هەنایە سەر هەولەر ، دەبابەکانی سوپای ئەنفال لە پشتەوە و چەکدارکانی پارتیش وەک "لاین مان" ی دووگەڵی بە عەلەمکی زەردەوە لەپشت سوپای بەعسەوە هەوای پایتەختیان مژی، ، پارتی حزبەکی ئەونە دژە خەکە کە لەسەر جیاوازی بیر و ڕا سەری خەک ئەتاشێ، بەناو شاعیری "زەڵە" لە قوتابخانەی ڕەبازەکەی بارزانی ،دەرسی کوردایەتی ئەڵێتەوە.. !! ئەوەی بەرامبەر کاکە هەمن کرا مەسجەکە لەلایەن بنەماکەوە بە سەرجەم ئەو ئەو حیزب و گروپانەی لە گەیا ناکۆکن کە ئەوری لە ناوچەکانی زەردا قاچ خوار دانێ ، وای لە بەسەر یەت،لە بەرامبەر ئەم تەعدا و ئەم تەحەدایەی پارتی کوا کاردانەوەکان ؟ باڵ و ڕانکانی یەکێتی چیان کرد ؟ تەسبیح بە دەستە موسەمانکان هەڵەستیان وەک گروپ چی بوو ؟ گەیان و تەپ و مەشجەب خانەکەی ، چییان لەسەر هەمن ووت؟ یان ئەوەیە قژ و بڕە گەیانکاریەکان نایانگرێتەوە ..گەر دووکەسی سەر بە پارتیش لە سلەمانی بە قژ و بڕە بکرێن و ڕەوانەی سەری سوور بکرێنەوە ، هەبێتە پارتی حسابکی

تر بە تەحەمول و سەبری خەڵک ئەکات و ئەگەر خەی غەشیم نەکات تەئەگات شەق بەشەق یانی چی و چیتر کەمەانی خەڵک بە مەە و ماڵات و ەەعیەت نەزانەت.....
ئەگەر ئەو حیزب و لایەنانە سیاسەتیان پە ناکرەت و لە نەوان وەام دانەوە و خیش کردن لە پارتی واقیان وەماوە ، با پرسەکە بە ئەو خەڵکە داخ لەدەە بە جە بەڵن ، ئەو کاتە قژەک بەدەیان پرچ وبرەیەک بە دەرزرەنەک برە چارەسەر ئەکرەت ..
خەڵک هەقی خەیەتی نەبەتە مەسخەرەی سیاسەتی نە شیش بسوتە نە کەباب...